Gyurcsó István

Őszi köszöntő

Hipp-hopp, a nyár már elszaladt,
szeptember már a kert alatt,
gyárak füstjét a szél veri,
a mezők felett lengeti.

Bezárta kapuját a nyár,
termést álmodik a határ
a reggeli köddunyhák alatt;
– Jó utat, költöző madarak!

Kaput nyitott az iskola.
Egyenes út vezet oda,
hogy mindenki rátaláljon:
te is, te is, kis pajtásom!

Szeretettel köszöntünk mindenkit az új tanév alkalmából! Külön üdvözöljük az elsősöket!

Fehér Klára

A haszontalan cipők

Azt mondta reggel a cipőm, hogy ő nem akar iskolába menni. Hogyisne! Amíg én képeket nézek, meg mesét hallgatok, ő csak csoszog, és unatkozik a pad alatt. A bal cipőm kijelentette, hogy ő nem cipő, hanem táltos paripa, és elrepül hetedhét országon is túl, a jobb cipőm pedig közölte, hogy ő bizony versenyautó, esze ágában sincs az iskola felé tartani, amikor inkább világversenyen indul, és legyőzi még a Trabantot is.

Mondtam neki, hogy erről hallani sem akarok, gyerünk csak az iskolába! De a bal cipőm jobb felé húzott, és egyre emelkedett, a jobb cipőm balra tartott, keresztbe álltak, nem bírtam velük.

– Mi lesz, Péter? – sürgetett anyuka. – El fogsz késni! Nem látod, hogy öt perccel múlt fél nyolc?

– Nem tudok parancsolni a cipőmnek, nem akar iskolába menni.

– Nahát – csapta össze a kezét anyuka –, én még ilyet nem láttam! Hát mi vagy te? Kiscsoportos óvodás? A jobb lábadra húztad a bal cipődet, és a bal lábadra rántottad fel a jobb cipődet…

Markó Béla

Békaiskola

Lent a békaiskolában
az kapja a jó jegyet,
aki a legügyesebben
kapkodja a legyeket.

Fent a gólyaiskolában
az kap csak dicséretet,
aki ebben a tanévben
jó sok békát megevett.

Békáéknál elmarad az
évzáró nagy légyfogás,
mivelhogy gólyáéknál is
épp ma van a ballagás…

Jánky Béla

Az ábécé

Az ábécé betűtár,
a tudomány betűvár.
Betűtár, betűtár,
betűtáron csodazár.

Ki a kulcsát megleli,
a várat is beveszi.
Betűvár, betűvár,
betűvárban csoda vár.

Október első vasárnapja a tanítók napja. Szeretettel köszöntünk minden pedagógust.

Nagy Katalin

Matild kisasszony

Bárány Laci egyszer behozta a kistestvérét az osztályba. Elfelejtette beadni az óvodába. A járdák mellett, a lefolyókban befagyott a víz, csúszkálni lehetett rajta. Tanította a kistestvérét is csúszkálni. Most meg itt van.

Már elhangzott az első csöngetés, a másodiknál kezdődik az óra. Matild kisasszony rögtön itt lesz. Valaki azt mondta, hogy tegyük be a szekrénybe a kistestvért, aztán a szünetig majd kitalálunk valamit. Betettük. Hagyta. Mert különben jó kisgyerek volt, és még sose ült szekrényben. Én kicsit sajnáltam, és gyorsan a kezébe nyomtam a táblai szivacsot.

Írásóra kezdődött. Matild kisasszony nagyon elégedetlen volt az írásunkkal. Azt mondta, ő a kerek betűket szereti. Mi meg soványakat írtunk. És görbék voltak a sorok. Felszólított, hogy mindenki a táblát nézze, mert most megmutatja, hogy milyen legyen a szép külalak.

Nagyon szép külalakot írt a táblára. Hanem egyszerre csak eltévesztett valamit. Ki akarta javítani, hogy ebből is tanuljunk. Csakhogy nem találta a szivacsot.

Ment a szekrényhez. Mert ott a szivacs helye. Háttal állt az osztálynak, mert kinyitotta a szekrényt.

Ott aludt benne a kistestvér, elfáradt a csúszkálásban.

– Mi ez itt?

– Kis Bárány! – felelte készségesen Ruzsa Vilmos.

Mindig viccel. De nem mertünk nevetni. Bárány Laci felállt, és bevallotta az igazságot.

Matild kisasszony azt mondta, vigye el a kistestvérét az óvodába most azonnal. És öltöztesse fel rendesen!

Bárány öltöztette, máris vitte el a kis Bárányt.

Jó neki! Csúszkálhat a folyókában…

Mi meg máris írhattuk a büntetést: „Az iskolában komolyan viselkedünk.”

Húsznál kellett leírnunk a mondatot. Aki a komolyat j betűvel írta, mindjárt kaphatott egy egyest is.

Ha nem fértünk a bőrünkben, Matild kisasszony végigverte az osztályt vonalzójával.

Tartani kellett a tenyerünket, és ő sorban rácsapott. Nem fájt egyáltalán. Matild kisasszonynak olyan vékony a karja, mint a madár szárnya. Erőtlen volt…

Az osztályban azt mondták: én vagyok a kedvence. Ezt abból gondolták, hogy mindig engem küldött át nagyszünetben a henteshez. Tíz deka felvágottat kellett hoznom és negyed kiló kenyeret. Mindig ugyanezt. Matild kisasszony betette az íróasztalfiókba az egészet. És a fiókból ebédelt. De csak később, amikor véget ért a tanítás.

Aztán visszajött a kórházból Sári néni, és Matildka nem tanított többet. Se minket, se másokat.

Csak csodálkoztunk, mikor vagy két év múlva azt mondta az igazgató bácsi: ünnepség lesz az iskolában, mert Matildka tanító néni hetvenöt éves.

Műsorral készültünk. Minden osztály, ahol az elmúlt években helyettesített, készült valamilyen szereppel. Szavalókórus, éneklés, versmondás, iskolai zenekar. Sokszor ott maradtunk gyakorolni délutánonként. A tanítóink azt akarták, hogy jól sikerüljön a műsor.

Egy szombat délután tartottuk az ünnepséget, mert a felnőttek is el akartak jönni. A szülők közül virágot hozott mindenki, akit Matild kisasszony valaha tanított. A nagyszülő-tanítványok is jöttek, az ő számukra széket hozatott ki az udvarra az igazgató bácsi.

Különben csak egy szék állt a feldíszített asztal mellett, oda kísérték Matild kisasszonyt, amikor megérkezett.

De nem ült le. Igazgató bácsi mondta volna az ünnepi beszédet, még a műsor előtt. De mielőtt hozzákezdett volna, Matildka azt mondta:

– Csitt! Pisszenést se halljak!

Mi vihogtunk persze, de az igazgató bácsi szót fogadott.

Matildka egy ideig tördelte az ujjait, aztán szólt:

– Ne engem ünnepeljetek, fiaim. Hogy hetvenöt éves vagyok, az nem az én érdemem. Én köszönöm minden tanítványomnak, hogy olyan széppé tettétek az életem.

Ezt mondta. Aztán hazament.

Mi csak álldogáltunk ott, és néztük, miért sírnak a felnőttek.

Azóta se értem: miért akartam Matild kisasszonynak adni az emlékkönyvemet, pedig előzőleg nem is szerettem.

(Részlet a *Rendhagyó emlékkönyv* című kötetből.)

Maurice Careme

De nehéz!

Ha dalolnának a halak,
Úszna a tyúk a víz alatt,
Fütyülnének az egerek,
Korcsolyáznának verebek,
Ha gyalulnának a cicák,
Én lennék a legjobb diák
Év végén, ez nem is vitás.
De nem dalolnak a halak,
Nem úszik tyúk a víz alatt,
Nem fütyülnek az egerek,
Nem korcsolyáznak verebek,
És nem gyalulnak a cicák,
Ülök hát itt mint rossz diák,
Ki csöpp agyából ki se lát,
Nyüvöm a matematikát.

Lackfi János fordítása

Létay Lajos

A tanító néni

Harminchárom gyermek
s mindenik kíváncsi,
mindent akar tudni,
mindent akar látni.

Harminchárom gyermek
ezerfélét kérdez –
no, itt megfelelni
ugyancsak nehéz lesz.

Harminchárom gyermek
mégis mindent megtud,
bár, kit faggat, kérdez,
senki annak nem súg.

Harminchárom gyermek
már csak azt nem érti,
hogy is tudhat annyit
egy tanító néni!

Szuperák Viktória

Írás órán

Körök, pontok, vonalak –
kész vagyok egy perc alatt.

Bár némelyik girbe-gurba,
nem sikerült hibátlanra.

Igyekszem majd, hogy szebb legyen,
a tanítóm megdicsérjen.

Sütő András

A csendháborító

Igen, itt csend volt mostanáig. A Hargita tudvalevőleg hallgat, tövében a Szikaszó még annál is csöndesebb. Közelemben a Bakó-patak mondikál, de gügyögő hangját sűrű lombok isszák föl; partja mentén, kart karba öltve zöld nagyestélyiben sorakoznak a fenyők, mintegy védelemképpen; táncra kérik föl, aki a patakon átlépne – megzavarni valamiképpen a kicsi ház lakóját. Aki most – kötelességei és hajlamai között ingadozva – éppen drámát szeretne írni, de képzeletét elragadták a pisztrángok. Színes, csöndes tollászkodás ez is az emlékek mogyoróbokrai között, de nagy hirtelenséggel abba kell hagyni, mert ijesztő csaholással farkastermetű juhászkutya ront ki az erdő sarkából, majd azután még egy, és percek múlva föltűnik a harmadik is. Fel s alá nyargalnak a ház előtt, majd megállapodnak az ablakom alatt, s ugatnak veszettül, mintha vaddisznót, medvét sejtenének, s épp az én szobámban.

Valahonnan a padlásról rémülten ereszkedik alá az unokám:

– Nagytata, vegyük elő a puskát! Meg vagyunk támadva!

A gyermek úgy érzi: farkasok rohantak. Hiába szól a magyarázat, miszerint a farkasnak nincsen kolonc a nyakában, és nem elegyedik el békén a szakállas kecskékkel, amelyek változatos mekegés közben ugyancsak elözönlötték a füvesbokros martot, s mintha csak hadifogságból kerültek volna elé, rágnak le mindent, ami elérhető. A kétarasznyi frissen ültetett fenyőfácskámat is.

– Ez már több a soknál! – A feleségem seprűt ragad, de megtorpan az újabb látvány előtt. A juhok is megérkeztek. Nagy sereg gyapjas kórista fújja a bánatát. Fölverve búval az egész ház, az egész környék immár. Jól tudjuk: ősszel, szénahordás után mindenütt szabad itt a legeltetés, de a ház közvetlen környékén ezt megúsztuk mostanáig; e pillanatig, amikor is törhetjük a fejünk: honnan zúdult ránk ily nagy hirtelenséggel ez a kalamitás?

– Né, itt a gazda is! – kiált az unokám.

A juhnyáj mögött valóban föltűnik a pásztor. Jobb kezében hatalmas fütykös, a bal hóna alatt szorongat valamit, s a nyelve alatt is tán falevelet, azzal füttyöget, miközben ünnepélyes léptekkel közeledik a lépcsőfeljárathoz. Valóságos püspöki bevonulás – ez mindjárt fel fog bennünket szentelni.

Kivonulunk mindahányan a teraszra.

A kamasz székely püspök füttyent, komondorai elnémulnak, kecskéi abbahagyják a mekegést, juhai a szomorú bégetést. A kolompok szólnak csak a berbécsek* nyakán. Az ő ministránsai.

Arcunkon a meglepődés áhítatformát ölt, a gumicsizmás, vadászkalapos ifjú némán felénk bólint, majd pásztorbotjával megkoppintva megindul a lépcsőn fölfelé. Úgy jön, mint akit sóval és kenyérrel illik fogadni.

– Jó napot adjon az Isten!

– Adjon, de így, ezzel a sok mekegéssel? És csemeterágcsálással?

A legényke zavartan elmosolyodik, és azt mondja:

– Én csak így jöhetek. A kíséretemmel.

– Mi jót hoztál nekünk?

Ez már nehezebb kérdés. Istenem, mit is kell ilyenkor mondani? A botját falnak támasztva, hóna alól kézbe veszi a kemény fedelű irkát, nézegeti, forgatja, majd felém nyújtja.

Vége a püspöki tartásnak. Kissé meggörnyed, a tekintetében gyermeki félszegség, tán csöppnyi könyörgés is. Bocsánatot, megértést könyörgő riadalom. Nyűtt vadászkalapját a baljával hátratolja, mély lélegzetet vesz, és bevallja bűnét:

– Verseket hoztam. Hogy András bácsi elolvasná…

S azzal fordul is, nehogy szeme láttára nézzek bele az irkába. Megy, mint aki véleményt mondott máris a világról. Elvonul vele a kutyafalka, a juhsereg, a kecskegaliba.

Csönd van újra. A hargitai pásztorlegényke verseit olvasom. Igen-igen zsengék; véres-verejtékes küzdelem mindahány az önkifejezéssel. Szakmai körökben elutasíthatóak, ironikus szerkesztő a nyelvét is fenheti rájuk. Árva bolyongással keresik itt egymást a szavak, s amiként egyik a másikkal kínrímben találkozik, csak épp összenéznek: mit keresel te mellettem? Itt-amott mégis összemelegednek, s egy titkon álmodozó kamaszlélek rezdüléseit közvetítik. Kinek? A havasi lejtőn elképzelt ismeretlen olvasónak, akit melegséggel tölt el a puszta felismerés: íme, a kis bojtár anyanyelvünk jelzői, igéi fölött mereng, hogy valamiképpen hírt adjon önmagáról. Biztatom is őt magamban: írjon, gyötrődjék csak a szavakkal. Szellemi ruházata fényesedik tőle.

A hargitai székely fiúcska példáján fölbuzdulva most azt mondanám, ha lenne kinek: minden magyar egyetlen mondatot bár – írjon le minden reggelen. Vagy lefekvés előtt. Költői penzumként.**

Szellemi tornaként, a nyelvünk gerinccsigolyáit kínzó meszesedés ellen.

* *berbécs* – birka

** *penzum* – kiszabott feladat, munka

A mi szép magyar nyelvünk...

Így, tanév elején nagyon időszerű Sütő András gondolata: naponta foglalkoznunk kell *legnagyobb közös kincsünkkel: édes anyanyelvünkkel. Kodály Zoltán mondta, hogy a magyart is tanulni kell, még a született magyarnak is, mert ha nem csiszolja, újítja folytonosan, akkor az bizony berozsdásodik…*

Az **Irka** minden egyes számában találtok egy-egy szép gondolatot a magyar nyelvről (**Mindenféle** rovat).

Az alábbiakban Krúdy Gyula írásaiból idézünk, s egyúttal pályázatot hirdetünk **Édes anyanyelvünk** címmel. Szeretnénk ,ha megírnátok az **Irkának**, mit jelent számotokra a magyar nyelv.

Nincs terjedelmi megkötés, lehet a pályamunka néhány mondatos vallomás csupán, de lehet egy kerek történet vagy akár vers is. Azok, akik elküldik anyanyelvünkkel kapcsolatos gondolataikat, könyvjutalomban részesülnek.

… Kis forrásból eredő folyó a nyelvünk, táltosok és hittértők, a Don mellől jött harcos keleti fejedelmek és furulyázó pásztornépek szavaiból keletkezett. Szerelmes költők és névtelen történetírók tollán és lantján át jöttek az új magyar szavak, mint korai ősszel elszállnak a virágok pelyhei a hegytetőkről, elgurul az őserdei makk, útra kél a pókháló. Az első költők leszedegették a süvegjük mellől a pókhálót, és szép magyar szavakat szőttek a puszták felett lebegő virágpelyhekből. A névtelen jegyzők a tölgyfák lehullott gyümölcsét szedegették össze.

Fegyverkovácsok munkája közben, harci mének legeltetése alatt a holdfénynél éneklő pogány asszonyok dalolásából született a magyar nyelv. A csodaszarvas rázta le agancsával az erdő ékszereit, a piros bogyókat, hogy szép magyar szavak legyenek belőlük. A Tiszán, sötét éjjelen, egy andalgó halászlegény meglepett szívéből pattant fel egy új szerelemes szó, mint a hóvirág. És az Árpád-királyok sírboltjaira új magyar szavakat vésték. Az igricek nyelve sok viszontagságon ment keresztül, amíg mai ékességeihez jutott.

… Az aranyliliomos királyok alatt Toldi Miklós katonapajtásai Nápolyból új csókok és új szerelmek emlékein kívül bizonyosan olyan szavakat is hoztak magukkal, amelyeket a csábos nápolyi delnő gyümölcsnedves ajkairól tanultak; Lajos király szerette a kobzosokat udvarában, amely megbízhatatlan népségről tudnivaló, hogy sűrűn változtatja szívének királynőit, és új hódoltságában, friss tébolyában a legcsodálatosabb jelzőket és álmokat foglalja magában.

… A Jagellók jártak a krakkói harangtorony alá imádkozni vagy kockázni lengyel atyafiakhoz, ám1 Zsigmond nem mindig játszott szerencsével, hisz elnyert aranyaiért annyira haragudott, hogy a francia herceg az aranyakat a cselédség közé szórta, de a lengyel nők mindig tanították valamire a budai leventéket.

… A magyar nyelv a Tiszához hasonló kanyarulatokkal vándorolt útján. Növekedett, szélesedett, gyarapodott. Kis mécsek égtek, amelyek világánál költők hajoltak a pergamen felé, és ötvösök módjára csiszolták a nyelv ékköveit. Tudósok, írók támadtak, és a kolostor nyárfasorában hátrafont kézzel sétálgató tudós szerzetes nem gondolkodik Tacitus nyelvén.

Még egy nagy megpróbáltatáson megy át a nemzeti nyelv. Egy ízléses és jószívű királynő, a felejthetetlen Mária Terézia jóasszonyos mosolygása csalogatja Bécs felé a magyar leventéket. És íme, váratlan csoda történik. A szerelmes testőrök, akik mind szívesen ontották volna életük vérét a fehérnyakú királynőért, nagyszerű, szárnyaló és rajongó magyar irodalmat kezdenek ahelyett, hogy elnémetesednének. A történelem legjobb gazdasszonya, Mária Terézia hiába gondoskodik személyesen hű testőrei kosztjáról, ellátásáról és orvosságáról, Bessenyei meg társai titkon magyar könyveket írnak, és éjszaka egymásnak olvassák fel a még tintás árkusokat.

Messze, kelet felé, a nyírségi mocsarak közepéről már készülődik nagy útjára a peleskei jegyző. Kármán József már losonci kisdiák, és irodalmi terveken töri a fejét a régi temetőben – ahová később meghalni visszatér. Csokonait kicsapják a kollégiumból, és a verőfényes dunántúli dombok felé ballag vándorbotjával. Kölcsey és Kazinczy naphosszat írják leveleiket barátaikhoz…

Még egyet, még kettőt kellett csak aludni, hogy egy szalontai parasztfiú megtanulja a betűvetést. És a Kunságban egy éjszaka üstökös álljon meg a mészárosék háza felett, midőn Petrovicsné, született Hrúz Mária vajúdott a szalmafedél alatt.

(Krúdy Gyula)

Weinrauch Katalin

Ruha-tár

Piros katicának
pöttyös a *kabátja*,
kis pöttyöst csodálja
mindenki, ki látja.

Apró bogár a fátyolka,
fátyol selyme a két szárnya,
rezegteti kecses szárnyát,
százszorszépek csak őt várják.

Büszke a vén cápa
redős *gallérjára,*
halbőrből szabták azt
vastag, bő nyakára.

Karcsú ezüst teste
kardként villan neki,
kardot nyelt a kardhal,
tenger habját szeli.

A csukának nem kell *csuka*,
mert hisz nincsen lába,
uszonyán, ha cipő lenne,
tán nem úszna, járna…

Parton napozó teknősök
nem vetik le a *páncélt*,
hozzánőtt az a hátukhoz,
nem cserélnék el másért.

Sziklák között, tenger mélyén
papucsállatkák élnek,
úgy szeretnék látni egyet:
mind *papucsot* viselnek?

Fésűkagylók kagylóbölcsők
magányában úsznak,
fésűjükkel a homokon
barázdákat húznak.

Csuklyás majom nevét
csuklyájáról kapta,
bár ágakon ugrál,
soha el nem hagyja.

Pápaszemes maki,
pápaszemes kobra,
nem bánnám a kígyót,
ha egy majmom volna!

Kenguru *nadrágján kantár*,
varrtak rá mély *zsebet*,
kis kenguru, zsebibaba
zsebéből integet.

Zebra sétál a szavannán
csíkos *pizsamában*,
csíkos kelme a kedvence,
miért járna másban?

Forró nyárban sem veszi le
bundáját a vörös róka,
addig marad a ravaszdin,
amíg le nem húzzák róla.

Vértet, övet ölt a tatu,
ő az úr a prérin,
hangyák ellen vívja harcát,
míg nem győz a végén.

Nyakigláb őzlábgomba
bocskort hord a lábán,
rózsaszín *gallért* visel,
nincs pötty a *kalapján*.

Kucsmagombának a fején
uras *kucsma* billeg,
fehér feszes *harisnyája*
tetszik mindenkinek.

Hosszú lábú gólya
piros *csizmájában*
békák után kutat
tóparton, mocsárban.

Búbosbanka fején
leng a *tollbóbita*,
harci kiáltással
párját meghódítja.

Álarcos poszáta
apró, kedves madár,
ahol fészket épít,
ott zöldell a határ.

Le nem veti a *sisakját*
fejéről a kazuár,
ausztráliai madár,
ki futtában szalutál.

Fehér *mellényt* visel
a *zsakettja* alatt
fészket rakó fecske,
– így hordja a sarat.

Peckesen jár, lépked
egy *dolmányos* varjú,
nagyobb úr, mint régen
a megyei hajdú.

Burukkoló galambnak
fehér a *gatyája*,
nem tűri fel szárát,
lábát nem mutatja.

Nincs *csizmája* a kakasnak,
de van *sarkantyúja*,
ő az úr a szemétdombon,
bánja, ki nem tudja!

Csúf a hangja a pávának,
ám a *legyezője*,
farktollai oly pompásak,
biz' elkérném tőle!

Hamvas tollú, kerek szemű
bagoly neve: gyöngybagoly,
mikor visel nyakán *gyöngyöt*?
Talán, mikor udvarol…

Vén szarkán elegáns a *frakk*,
perel, pöröl mégis,
meleg *kabát* is elkelne,
sziszegi a szél is.

Fehér havon méltósággal
vonulnak a pingvinek,
sötét *kabát*, fehér *ingmell* –
jól illik mindegyiknek.

Piros *sipkás* harkály doktor
gyógyítja a fákat,
a fák kérgén kopogtatva
sok bajra találhat.

A lantfarkú madárnak
tollból van a *lantja*,
ha zenélni van kedve,
vajon hogy használja?

Krokodilbőr cipőhöz
krokodilbőr táska,
mit gondol a krokodil,
ha bőrét így látja?

Veszélyes kígyó a boa,
keresd az állatkertben.
Hol viseli a *boáját*,
ha tudod, írd meg nekem!

Szalai Borbála

Játsszunk az ábécével

A – Ablak, ablak,
vakablak,
farka van a
malacnak.

Á – Árpád, Ádám,
Kálmán,
zsákot visz a
hátán.

B – Bernát, Bódog,
Benedek
babot, borsót
szedeget.

C – Cini-cini-
cini cincér,
Cakó Cirill
nem lesz pincér.

CS – Csacska csóka,
csicsóka,
csepűt csépel
a csóka.

D – Diri-diri-
diridom,
Dugó Danit
eldugom.

E – Egerszegi
Elemér,
egérlyukba
belefér.

É – Édi, Médi,
Hédi, Évi,
négy a kislány,
Gréti néni!

F – Fáni, Fáni!
Fáj a fogad?
Fogorvoshoz
visz a fogat.

G – Guba, gúnya,
gatyaszár,
gödrön guggol
a gúnár.

GY – Györgyi Győrbe
gyalogol,
gyertyaöntést
gyakorol.

H – Hófehérke
hét törpéje
házi hurkát
hoz ebédre.

I, Í – Ida, Irén,
Iván, Irma
írógépen
verset ír ma.

J – Jegenyefa,
jegenye!
Jól megnőtt
a teteje!

K – Kukorékol
a kakas:
– Kőkerítés,
de magas!

L – Lúd lába –
libaláb,
télen-nyáron
mezítláb!

LY – Lyukas fazék,
lyukas tál,
lyukon folyik
a lekvár.

M – Mágnás Miska
mit csinál?
Mandolinon
muzsikál.

N – Narancs, banán,
naspolya…
Nini! Nándi
nassolja!

NY – Nyúl Sanyikán
nyúlcipő,
nyárfa alatt
nyugszik ő.

O, Ó – Ottó ott volt
Onokócon,
lóbőrt húzott
egy pokrócon…

Ö,Ő – Öt szőlőtő,
öt tőke,
öntözgette
Ödönke.

P – Pécs, Pócs,
Piripócs,
paprikát mér
a szatócs.

R – Répa, retek,
mogyoró –
rám se fütyül
a rigó.

S – Sütkérezik
Süni Sára,
rásüt a nap
a hasára.

SZ – Édes szőlő,
szagos saszla,
szüretel a
szőlősgazda.

T – Til-tál,
tarka tál…
Tálon tököt
te hoztál?

TY – Tyúkketrecben
tyúkülő…
Tyúkanyónak
kontya nő…

U,Ú – Fut Ubulka,
futva fut…
Gémeskútig
nagy az út.

Ü,Ű – Ücsörög az
ügyefogyott ürge,
űrutazni
nem akar az űrbe.

V – Fut a vonat,
vonatozik…
Vonat füttye
visszhangozik.

Z – Zebra Zoli
csíkos zebra,
zabot zabál
Zoltán-napra.

ZS – Azért zsémbel
ma Zsófia,
mert zsugori
Zsiga fia.

Tetilla

– Bogi, van olyan dolog, amely másoknak egyet mond, neked pedig teljesen mást?

– Úgy érted, hogy nekem esetleg teljesen más jut az eszembe róla, mint neked?

– Igen. Van ilyen dolog?

– Persze, hogy van. De nemcsak nekem, mindenkinek van ilyen mást jelentő szava, mozdulata, tárgya. Ez nem is baj, csak ha ezt nem tudod, akkor félrevezethet.

Tetilla, a fácán egyik sétája során érdekes dologra bukkant. Épp a Kerek erdő egyik ritkán lakott részében, a faluhoz közel eső tölgyesben bóklászott, amikor az egyik bokor mögött felfedezett valamit, aminek igen megörült. Sosem találnád ki, mi volt az! Az az igazság, hogy Tetilla nem értette a dolgot, ezért az első öröm után közelebb lépett a bokor tövéhez, hogy alaposabban szemügyre vegye.

– Jó, jó, de mit látott meg a fácán?

Az erdő ropogós avarjából egy pávatoll meredt az égnek.

– Hm – járta körbe fejcsóválva Tetilla –, olyan, mintha egy pávatoll lenne. Kinézetre szakasztott olyan. A színei… megfelelnek. Az anyaga… hm, az is. Csak azt nem értem, mit keres egy páva az avarban!

Tetilla odasétált a tollhoz, majd megköszörülte a torkát.

– Mmm.. Izé…tisztelt páva úr… ööö… szóval… lenne egy kérdésem… persze, csak ha nem zavarom vele…

Tetilla várt egy kicsit, majd folytatta.

– Én… én igazán nem szeretném zavarni… csak gondoltam… sokkal kényelmesebb lenne az én odúmban tölteni az éjszakát… Na nem mintha az királyi lakosztály lenne, elég szerény lakás… De veszélyes kinn éjjel. Én már csak tudom, eddig kinn aludtam a bokrokban, de annyi mindent beszélnek az erdőben… Szóval szívesen látom vendégül, ha gondolja…

Tetilla ismét várt egy keveset, s mivel választ nem kapott, tanácstalanul toporogni kezdett. Elmenni nem akart, hiszen eddig mindössze egyszer találkozott pávával, akkor is csak néhány szempillantásig beszélt vele, amíg az állatkert kocsijait szerelték. Igaz, annak több tolla volt, és nem búvt az avarba, de lehet, hogy ezt egy róka megkopasztotta, és most félelmében elrejtőzött.

– Tőlem igazán nem kell félnie, én ártalmatlan vagyok. Nézzen csak rám… Ugyanolyan madár vagyok, mint kegyelmed… Persze nem úgy értem, hogy épp olyan előkelő… Én szerényebben élek, de nekem ez is megfelel. Tudja, ennek az életnek is megvannak a maga szépségei.

– Megbolondultál, Tetilla, egy bokorral beszélgetsz? – szólalt meg valaki a háta mögül.

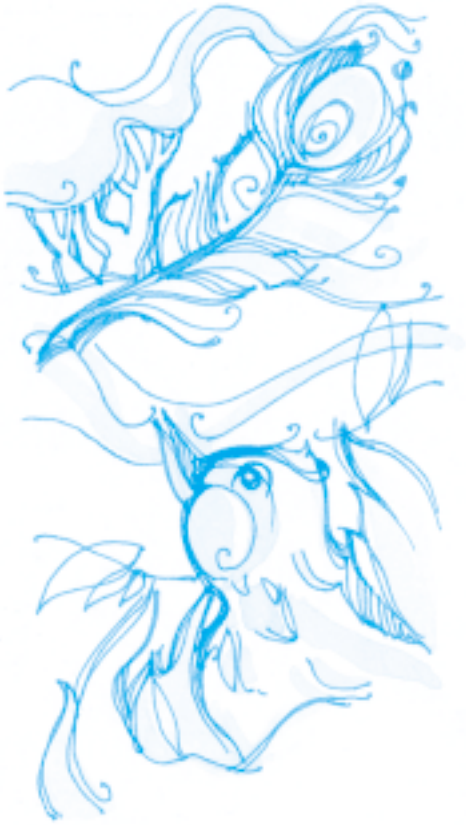

A fácán dühösen fordult meg. Először megkereste a hang forrását, majd suttogva ráripakodott az oktondi mókusra.

– Mit üvöltözöl itt, Berke? Hát nem látod? Egy előkelő uraság tisztelte meg jelenlétével az erdőt, csak megijedt valamitől, és bebújt az avarba. Látod, ott áll ki a tolla az avarból.

– Jaj, Tetilla, hiszen ez az én tollam!

– A te tollad? Mióta vagy te páva? – gúnyolódott a fácán.

– Nem úgy értem. A tegnap találtam ezt a tollat az egyik kertben, és mivel úgy láttam, ott felesleges, elhoztam magamnak. Valahogy megtetszett rajta a szem.

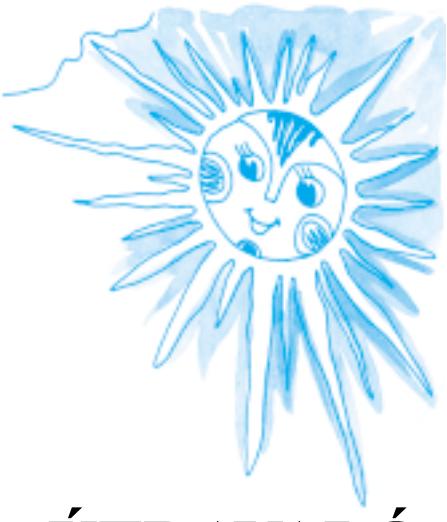

ÚTRAVALÓ

Olyan, mintha mindig figyelne, és vigyázna rám. Azért szúrtam bele az avarba, hogy másoknak is biztonságot adjon. Ha ránézek, az jut eszembe, hogy a Teremtő is lát bennünket, és állandóan őrt áll mellettünk.

– Értem – mondta Tetilla csalódottan. – Szóval nem… nem egy páva van alatta. Pedig már azt hittem…

* * *

– Valóban megtévesztő volt a toll, de miből gondolta Tetilla, hogy páva van alatta?

– Egyszerűen csak összerakta a képeket. Egy toll nem szokott az erdőben állni, még ha pávatollról van is szó. Neki egyértelmű volt, hogy ott van a gazdája is. Nem volt kit megkérdezni, ezért arra következtetett, hogy…

– Hogy ott fekszik alatta a gazdája is. Vicces.

– Mindannyian másképp gondolkodunk, és talán egy-egy dologról más jut eszembe, mint neked. Ezért aztán jól meg kell ismernünk egymást, hogy ne értsük félre a jeleket. Ha Tetilla ismerte volna a pávákat, tudta volna, hogy nem jellemző rájuk az avarba búvás. Megkímélte volna magát egy jókora csalódástól, na és persze Berke pletykás szájától, mert képzelheted, hogy nem maradt titokban a tévedés. Azért, remélem, a zene még ugyanazt jelenti nálad, mint nálam. Ma este azt a nótát kérem, hogy „Magas a jegenye fénylő teteje…"

Olasz Tímea

Bibliai ábécé

Futamat. Görögül sztadion = 185 m. Ez volt az ókori sportversenyeken a stadionban a gyorsfutók által megteendő távolság (mint ma a 100 vagy 200 m-es futószámok.) Amikor Jézus a vízen járva elérte a tanítványok hajóját, azok 25-30 futamnyira eveztek el a parttól.

Fügefa. A bibliai országok árnyékot és gyümölcsöt adó kedvelt növénye. Egy alkalommal Jézus Betániából jövet meglátott egy dús lombú fügefát, amelyen általában a gyümölcsérés ideje előtt is található néhány korai füge. Jézus éhes volt, enni akart a gyümölcsből, de egyet sem talált a fán, ezért megátkozta, hogy soha többé ne teremjen. A fa azonnal ki is száradt. Intő jel ez arra nézve, hogy mi várhat Isten népére, ha Ura a számonkérés idején gyümölcstelennek találja.

Függőón vagy zsinórmérték. A függőón egy zsinórra kötött ón- vagy ólomdarab volt, amely súlyával egyenesen lefelé húzta a zsinórt. Mélység, illetve magasság mérésére használták, meg arra, hogy ellenőrizzék az építkezésnél, egyenesen húzták-e fel a falat. Az Úr azt mondja Ézsaiásnak, hogy törvényét, az ő igazságát teszi zsinórmértékké; Ámósznak pedig egy látomásban azt, függőónnal vizsgálja meg népét, Izráelt, vajon egyenesen jár-e a neki rendelt úton.

Fülöp. Két Fülöp is szerepel az Újszövetségben. A tanítvány Fülöpöt ugyanaznap hívta el Jézus, amelyen Andrást és Pétert. Ő is halász volt a Galileai-tenger melletti Bétsaidában. Ő hívta Nátánáelt Jézushoz, mondván neki, hogy „megtaláltuk a Messiást." S ő kérte egyszer Jézustól, hogy mutassa meg nekik az Atyát, s az elég lesz nekik. Erre Jézus ezt válaszolta: „Aki engem lát, az látja az Atyát". Az evangélista Fülöp pedig a jeruzsálemi gyülekezet szeretetszolgálatára választott hét diakónus egyike volt, de az ősegyház missziójában is munkálkodott. Ő térítette meg a gázai úton az etióp kincstárnokot, amikor a Lélek indítására csatlakozott az Ézsaiás könyvét olvasó etióp főemberhez, és megmagyarázta neki, hogyan töltötte be Jézus kereszthalálával az ézsaiási próféciát: „Amint a juhot levágni viszik, és mint a bárány néma a nyírója előtt, úgy nem nyitja meg a száját."

Fürjek. Amikor a zsidók a pusztai vándorlás idején elégedetlenkedtek a manna miatt és húst kívántak, Isten szelet támasztott, és az a tenger felől fürjeket sodort Izráel tábora felé. A kimerült madarak seregestül hullottak le a tábor körül, s a nép fogdosta őket. De még a foguk között volt a hús, amikor az Úr nagy csapással verte meg őket telhetetlenségükért.

Gabbata. Amikor Pilátus elítélte Jézust, ezt egy olyan bírói székben ülve tette, amelyet Márványkövezetnek, héberül pedig Gabbatának neveztek. Valószínűleg palotán kívüli nyílt bírói szék volt, ahol az egész nép láthatta és hallhatta őt.

Gadara. A gadaraiak földjén, a Galileai-tengertől délkeletre vitte véghez Jézus egyik legnevezetesebb csodatételét, amelyben két ördögtől megszállott emberből kiűzte a gonosz lelkeket. A gadarai csodatétel színhelye a Galileai-tenger partján volt.

Galamb. Ezt a Palesztinában igen gyakori madarat tisztának tekintették a templomi áldozatra. Ezért árusították is a templom udvarán. Amikor Keresztelő János megkeresztelte Jézust a Jordánban, a Szentlélek galamb alakjában szállt le Jézusra. Noénak is galamb hozott hírt a vizek apadásáról, amikor a csőrében egy olajággal tért vissza a bárkába. A galamb tehát egyrészt a Szentlélek ábrázolója, másrészt – az özönvíz után Isten megengesztelődése jeleként – az olajággal együtt a béke szimbóluma is.

Galatákhoz írt levél. Az Újszövetség hat rövid fejezetből álló könyve. Kr. u. 52 körül írhatta Pál a Galácia nevű római tartományban élő keresztyéneknek (ez a terület a mai Törökország egy része). Gyakran nevezik a „szabadság levelé"-nek, mivel Pál a törvények kötelékeiből való felszabadulásra szólítja fel benne a hívőket. „A törvény nevelőnk volt a Krisztusig, hogy hit által igazuljunk meg." Isten azért küldte el a Fiát, hogy istenfiúságra váltsa meg a törvény alatt levőket. De az így nyert szabadságunk ne szolgáljon mentségül a bűnre, hanem egymást szolgálva szeretetben, a Szentlélek ereje által győzzük le a test kísértéseit.

Galilea. Római provincia a Földközi-tenger meg a Jordán-völgye között. Délen Samária választotta el Júdeától és Jeruzsálemtől. Itt telt el Jézus gyermek- és ifjúkora, és itt kezdte meg messiási szolgálatát, amikor a názáreti zsinagógában először hirdette nyilvánosan az Igét és az ugyancsak galileai Kánában végezte el első csodatételét, a víz borrá változtatásával. Innen hívta el első tanítványait, s életében többször is visszatért ide, sőt feltámadása után is ide rendelte tanítványait, hogy még egy csodálatos halfogással erősítse hitüket és elbúcsúzzon tőlük mennybemenetele előtt.

(Cecil Northcott *Bibliai lexikon gyerekeknek* című könyve alapján)

Radnóti Miklós

Szeptember

Ó, hány szeptembert értem eddig ésszel!
A fák alatt sok csillag, barna ékszer:
vadgesztenyék. Mind Afrikát idézik,
a perzselőt! A hűs esők előtt.
Felhőn vet ágyat már az alkonyat,
S a fáradt fákra fátylas fényt esőz.
Kibomló konttyal jő az édes ősz.

Dénes György

Diófák

Hosszúszói diófákon
zöld még a dió,
három madár ül az ágon,
három őszapó.

Hogyha megérik a dió,
megverik a fát,
elkergetik dalolgató
három madarát.

Messze szállnak a madarak
őszi ég alatt,
megcsupázott diófákon
csak a csend marad.

Galambos Bernadett

Vadludak

Intenek a vadludak,
vége lett a nyárnak.
Vénasszonyok nyara helyett
hideg szelek szállnak.

Egyre süvít, egyre visít,
bolond ez a szél!
Vadlúd csapat pár nap alatt
már messzire ér.

Jánky Béla

Ha a nap kisütne

A szél is deres már –
fő az ősz rézüstjében
a friss szilvalekvár.

A nap ha kisütne,
fényével, sugarával
befolyna az üstbe.

Csak folyna, csepegne –
ősz íze kenyerünkön
még édesebb lenne.

Lászlóffy Aladár

Teagőz

Itt az ősz, a szép mezőkre
bizony leomlik a dér,
meleg levélpaplan alá
menekedik, ami él.

Finom, meleg paplan alatt
alusznak a gyerekek,
álmukban még bejárják a
nyáron látott tereket.

Aki nyáron nemcsak sétált,
rohangált a nyomokon,
hancúrozva taposott át
térdig érő gyomokon,

hanem gyógyfüveket gyűjtött,
megszárított eleget:
hogyha meghűl, kap egy csésze
herbateát, meleget.

Mert a mezők ránk vigyáznak,
tőlük illan, mint az őz,
őszi, téli asztalunkra
csészékben a teagőz.

Majtényi Erik

Októberi szél

Hej, hogy reccsen,
hej, hogy roppan
a sok száraz ág!
Hűvös őszbe,
nyirkos őszbe
fordul a világ.
Ha ilyenkor
duhaj kedvvel
nekilendülök,
és a fázó
bokrok között
táncra perdülök,
hogy bokázik
a sok sárga,
zörgő falevél!
Én vagyok az,
én vagyok az
októberi szél!

Osvát Erzsébet

Falevelek

Száguldanak
szárnyas szelek,
repülnek a
falevelek.
És a fákról
földre szállva,
gondolnak a
letűnt nyárra:
fényes napra,
víg madárra,
a sok kedves
cimborára.

Olvastad már?

Ugye Te is hallottad már, amikor a felnőttek – sóhajtva, legyintve, ki pedig felháborodva – azt mondják: A mai gyerekek nem olvasnak, csak a képernyőt bámulják…

Mi másként gondoljuk. Hiszünk abban, hogy Ti is szeretitek a könyvet. Ebben a rovatunkban egy-egy közkedvelt ifjúsági regényből vagy meseregényből mutatunk be egy szemelvényt. Azok számára, akik még nem olvasták: kedvcsinálóul, azoknak pedig, akik már kétszer vagy háromszor is: az emlékek felidézéséül.

Mark Twain

Huckleberry Finn kalandjai

(Részlet)

Aki a Tom Sawyer kalandjai címezetű könyvet el nem olvasta, az nem tud rólam semmit. Nem azért, hogy számítana. Azt a könyvet egy Mark Twain nevű illető írta, és igaz is úgy nagyjából. Gurít[1] egyszer-másszor, de a java igaz. Bár az se számít. Olyat, aki egyszer-másszor ne hazudott volna, olyat én sem láttam még, legföljebb Polly nénit vagy az özvegyet vagy talán még Maryt. Polly néniről – vagyis Tom nénikéjéről – meg Maryről meg az özvegy Douglasnéról is olvasni mindenfélét abban a könyvben, bár, mondom, igaz könyv, ha gurítások akadnak is benne amúgy.

Szóval a könyvnek úgy lesz vége, hogy Tom meg én megtaláljuk a kincset, amit a rablók a barlangban eldugtak, és meggazdagszunk rajta. Hatezer dollár üti a markunkat. Aranydollár. Kopoltyúnként[2]. Ránézni rossz volt ott egy halomba. Aztán az lett, hogy Thatcher bíró kiadta kamatra, úgy húztunk belőle egy dollárt, naponta és kopoltyúnként az év minden napján. Ember ennyi pénzzel nem kezdhet mit. Az özvegy Douglasné például engemet fiának fogadott azzal, hogy ki fog engemet kupálni, de viszont én ott a házában a gyűrődést nem bírtam. Mert rettentő rendes volt az özvegy és éktelenül tisztességes, akármit csinált, azért amikor ölögem lett a sok szépből meg a jóból, leléceltem. Visszabújtam a régi kacabajkámba[3] meg a melaszoshordómba[4], és elégedett meg szabad ember lett énbelőlem megint. Csak aztán Tom Sawyer fölkutatott, és elmondta, hogy rablóbanda alapításához fog és én is beléphetek, ha visszatérek az özvegyhez és tisztességes életet bírok felmutatni. Hát jó, visszamentem.

Az özvegy meg hullatta a könnyét, és becézett elveszett báránykájának meg satöbbinek, de nem azért, hogy rosszat akart volna. Rám adta megint az új ruhákat, én meg kezdtem kínlódni megint, akár a káposzta hús nélkül. Elkezdődött a régi nóta. Az özvegy csöngetett vacsorára, és akkor menni kellett, de percre. S az asztalnál se lehetett mindjárt nekiesni, hogy na, tömd a majmot, hanem meg kellett várni, amíg az özvegy lesunyja a fejét, és panaszosan ráolvas valamit az ételre. Pedig nem lett volna azzal semmi gond. Annyi tán, hogy ott minden külön volt főzve. A moslékos dézsából például, abból másképp ízlik az étel, mert ott meg vannak keverve a dolgok, meg lé is van rajta bőven, egyszóval jobban csúszik.

Vacsora után meg előkapta a könyvét, és tanítani kezdte nekem a káka közül fogott Mózest. Érdekelt is volna az árva, de amikor az özvegy kibökte, hogy porlad ez a Mózes nemtom mióta, hát akkor már mit érdekeljen? Nem foglalkozok én holtakkal.

Hamarosan elővett a pipázhatnék, és kértem az özvegyet, hadd pipáljak rája. Hát nem engedte. Azt mondta, gyarlóság és piszkos szokás, próbáljam elhagyni. Sok az ilyen ember. Beleütik az orrukat mindenbe, ha van hozzá fogalmuk, ha nincs. Tessék az özvegy is a Mózessal van elfoglalva, se neki nem retyerutyája, se másnak haszna őkelméből, mivelhogy meg van halva rég. De arra van esze, hogy énnekem a kedves szokásomat kikezdje, mikor én az örömömet lelem benne. Közben ő meg tubákol. Az persze nem piszkos szokás, mivel az ő szokása.

A húga, Watson kisasszony, keszeg, pápaszemes öreglány, akkoriban költözött oda hozzá, és mindjárt rám szállt az ábécéskönyvvel. Nyaggatott vele egy óra hosszát, és már az özvegy szólt rá, hogy ácsi. Nem is bírtam volna tovább. Csak fészkelődtem, mert már az unalomtól nem leltem helyemet, Watson kisasszony meg mondja ám: – Oda ne rakd föl a lábod, Huckleberry – meg hogy: Ne görnyedj meg annyira, Huckleberry! Húzd ki magad! – meg aztán: Ne ásítozzál! Ne nyújtózkodjál, Huckleberry! Próbálj rendesen viselkedni! – Azzal is fenyegetett, hogy a pokolba jutok így, én meg mondtam neki, hogy nem is bánnám. Igen begorombult, amikor ezt hallotta. Pedig én nem bosszantani akartam, csak már nagyon lettem volna akárhova máshova, nekem nyolc, hova. Ő meg pirongatott, hogy ez bűnös beszéd, ő a száján ki nem ejtene ilyet a világ minden kincséért, mert ő csak azon ügyekszik mindéletében, hogy a mennyek országába kerüljön. Hát, gondoltam, ha te oda ügyekszel, akkor ott énnekem pláne nincs helyem, azért minek is ügyekezzek? De persze, egy szó nem sok, annyit nem mondtam. Jobb a békesség.

De ő már addigra annyira úgy nekimelegedett a mennyországnak, hogy meg se lehetett volna akasztani. Elmondta hímes[5] szóval, hogy az égben az embernek nem is lesz egyéb dolga, mint csak pönögetni a hárfát és fújni a szent éneket, amíg az oldala ki nem dűl az embernek. No, ez nekem nem tetszett annyira, de nem tettem szóvá. Csak annyit kérdeztem, hogy Tom Sawyer is fölkerül-e majd oda, ő meg azt felelte, hogy nem, szó se lehet. Megörültem a válaszának, mivel én is inkább kerülnék oda, ahova Tom kerül.

De Watson kisasszony még sokáig nem szállt le rólam, úgyhogy nagyon elegem lett belőle. Unatkoztam ott és árválkodtam, amíg be nem rendelték a feketét áhítatra. Aztán meg már a lefekvés következett. Én is fölmentem a szobámba, és a szál gyertyámat letettem az asztalra, odahúztam a széket az ablakhoz, leültem, kinéztem, és próbáltam valami muris dologra gondolni, csak hát nem sikerült. Annyira rám szállt az árvaság, hogy a legszívesebben kiszeleltem volna a világ kéményén. A csillagok ragyogtak, de még a lomb is gyászosan susogott odaki. Kuvik szavát hallottam messziről, és azt tudatta, hogy meghalt valaki. Aztán kecskefejő[6] szólalt meg és egy kutya nyított hozzá, mintha a holdat siratta volna, meg a szél is hozott valami hírt, csak megfejteni nem tudtam, mit, és addig füleltem, amíg a hideg a hátamon futkározni nem kezdett. Az erdőből hozta a szél a hazajáró lelkek üzenetét, mivel azok nem nyughatnak a sírjukban békén, amíg rá nem kötik a más csöndes lelkére az ő lelkiismeretük terhét. Ezen úgy elkámpicsorodtam, hogy nem tudom, mit nem adtam volna emberi társaságért. S akkor eszülök, hogy pók mászik a vállamon! Lepöccentettem, de olyan szerencsétlenül, hogy a gyertya lángjában kötött ki, s mire kipiszkálhattam volna, összezsugorodott. Hát ahhoz nekem senki tudománya nem kell, hogy ez rém rossz jel, és hogy veszedelmet szabadít énrám, azért csak remegtem ottan, mint a nyárfalevél. Aztán felkeltem, háromszor fordultam a sarkamon, és körösztöt böktem mindháromszor a mejjem kanalára[7], a végén meg csomót kötöttem az egyik fürtömre, hogy a boszorkák elkerüljenek. De még ehhez se bíztam. Mert ez a fortély arra jó, hogyha az ember elveszíti az egyszer megtalált patkót, nemhogy fölszögezte volna az ajtófélre – hanem olyat még az öregapám se hallott, hogy a megégett pókra is jó lett volna!

Leereszkedtem azon vacogva a székre, és előszedtem a pipámat, hogy rágyújtok végre. A ház elnyugodott, az özvegy se szimmantja meg a pipafüstöt. Jóval azután hallom ám, hogy a városi toronyóra veri el a tizenkettőt. Utána a nagy csöndességben meg hallom, hogy roppan a gally a fák alján itt-ott. Mocorog valami odalent, mondom, de csak ülök és fülelek. Akkor hallom, de vékonyan, mint a cérnaszál, hogy „mijau! mijau!" Igen csöndesen. Aztán oltottam is a gyertyát és ugrottam ki az ablakon a fásszín tetejére. Onnajd[8] a földre csusszantam le, és belopakodtam a fák közé – hát csakugyan Tom Sawyer várt.

Lábujjhegyen lopakodtunk a fák közt az ösvényen az özvegy kertjének a lábja[9] fele, és sunytuk le a fejünket, hogy az ágak ne karmolják. Épp a konyha előtt jártunk, mikor elbotlottam egy gyökérben és zajt csaptam. Lekushadtunk mind a ketten, úgy vártuk, mi lesz. Miss Watson nagy kan négere, a Jim nevezetű, az ült a konyhaajtóban – láttuk is elég jól, mert a konyhában égett a világ. No, a Jim fölkap, tekergeti a nyakát, hallgatózik, aztán megszólal:

– Kija?[10]

Hegyezte a fülit egy darabig, majd fogta, megindult loppal, és épp ott állapodott meg a kettőnk közt. Akár a lábát megfoghattuk volna. Percek eltelhettek így, egyőnk se mukkant, pedig ott voltunk egy rakáson. Nekem a bokám nekiállt viszketni, de megvakarni nem mertem. Aztán a fülem állt neki. Aztán meg a hátam. Épp a közepe. Azt hittem, a nyavalya is kitör, hogy meg nem vakarhatom. Ismerem ezt az érzést régtől. Finom népek közt vesz mindig elő, vagy temetésen, vagy olyankor, ha aludnod kéne, álmos meg nem vagy – de leginkább olyankor, amikor vakarózni nem lehetséges. Na olyankor mintha hangyaboly mászna meg!

– Kija! Ki vele! – biztatgat akkor Jim. – Ne má hogy nincs senki itten! A két fülemmel hallottam! Azt is megmondom, mit teszek, ha nem jelentkezik senki. Én itt gyökeret erisztek, és nem tágítok, amíg újra nem hallom!

Azzal letelepedett a kettőnk közé. A hátát egy fatörzsnek vetette, a lábát kinyújtóztatta, úgyhogy majd az én lábomat elérte. Akkor meg az orrom állt neki viszketni. A könny szökött a szemembe, annyira. Megvakarni persze nem mertem. Aztán belülre húzódott a viszketés. Meg alulra, a zrittyómba[11]. Járt innen-oda hat-hét percig is, de ott mintha egy óra meglett volna. Viszkettem már a végén vagy tizenegy mindenféle helyemen, és azt hittem, megveszek, ha meg nem vakarhatom, de tűrtem, fogcsikorítás nélkül. Végül Jim rákezdett szuszogni, aztán meg hortyogni, és elmúlt a viszketés azon nyomban.

Tom csettintett a nyelvével – ez volt a jel – és indultunk tovább négykézlábon.

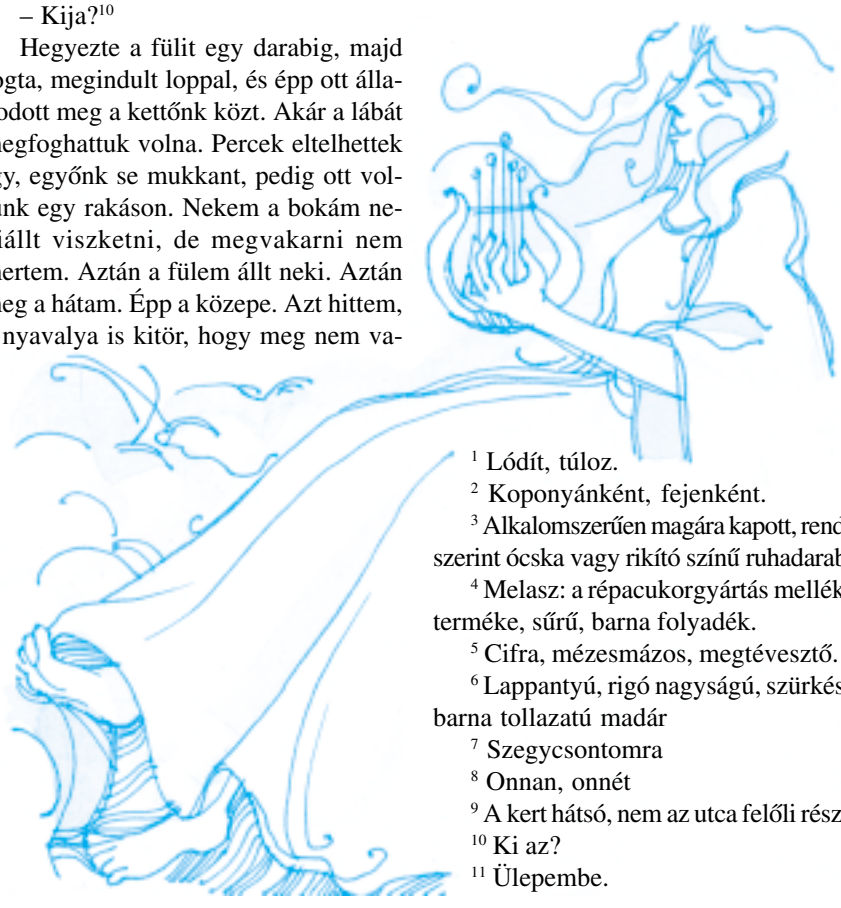

[1] Lódít, túloz.

[2] Koponyánként, fejenként.

[3] Alkalomszerűen magára kapott, rendszerint ócska vagy rikító színű ruhadarab.

[4] Melasz: a répacukorgyártás melléktermé ke, sűrű, barna folyadék.

[5] Cifra, mézesmázos, megtévesztő.

[6] Lappantyú, rigó nagyságú, szürkésbarna tollazatú madár

[7] Szegycsontomra

[8] Onnan, onnét

[9] A kert hátsó, nem az utca felőli része

[10] Ki az?

[11] Ülepembe.

Számítógép-suli 52.

A MICROSOFT EXCEL

Az Excel menüi

Az Excel menürendszere első ránézésre sok hasonlóságot mutat a Word menüivel, ami természetes is, hiszen sok azonos funkciójuk van. Az is természetes, hogy ugyanennyi eltérés is van közöttük, minthogy az Excel más feladatra, táblázatos adatok kezelésére készült.

A menüsor elemeire kattintva legördülő menü nyílik meg. Előfordul, hogy a legördülő menü címei után három pontot látunk (pl. **Megnyitás...**). Ez azt jelenti, hogy a menüpontot választva párbeszédpanel jelenik meg, s ezen kell (lehet) elvégezni a szükséges beállításokat. Ha a menüpont után nyílfejre utaló háromszöget (▸) látunk, akkor almenü nyílik meg a menüpont kiválasztása után. Egyes parancsok elérhetők bizonyos billentyűkombinációkkal is (pl. a Kivágás: **Ctrl + X**). Ezeket a billentyűkombinációkat láthatjuk az egyes menüpontok után (némelyiket érdemes megtanulni).

A Fájl menü

A **Fájl** menü tulajdonképpen a szokásos és más alkalmazásokból már jól ismert fájlkezelő funkciókat tartalmaza, ezért csak vázlatosan tekintünk át néhány menücímet:

– **Új dokumentum**: A paranccsal új fájlt nyithatunk meg. Az eszköztárban erre szolgál a ikon.

– **Megnyitás...**: A jól ismert párbeszédpanelen lehet elmentett fájljainkat megnyitni. A ikon is erre való.

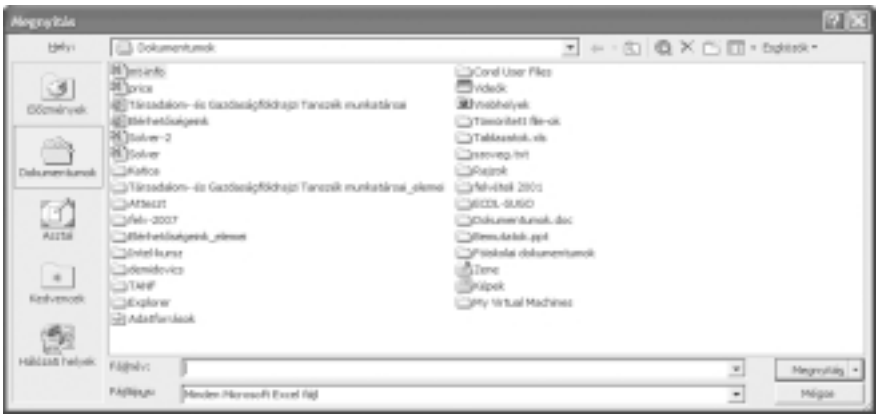

– **Bezárás**: Fájl (munkafüzet) bezárása. Ha a fájlt előzőleg nem mentettük el, az Excel rákérdez, hogy akarjuk-e menteni.

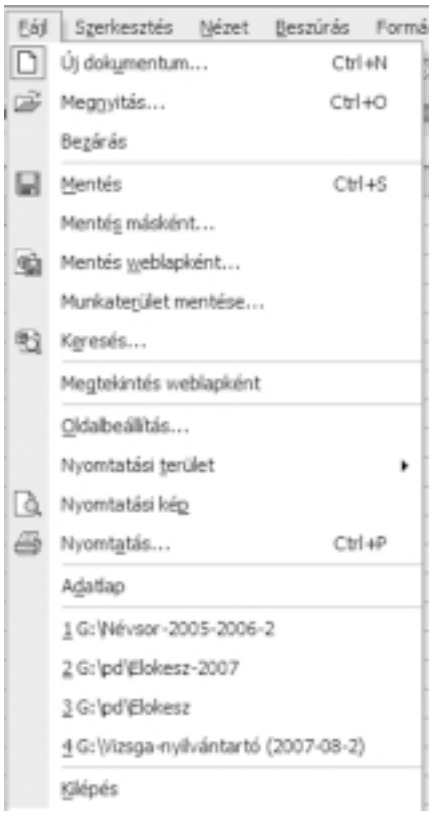

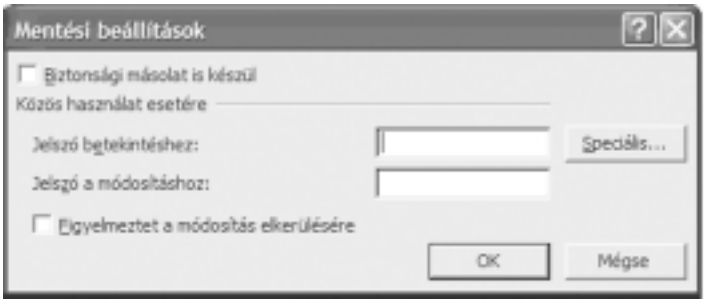

– **Mentés**: Ha még nem mentettük a fájlt, akkor automatikusan a **Mentés másként** párbeszédpanel jelenik meg. Általában inkább ikonnal () szoktuk használni.

– **Mentés másként...**: Ha még nem mentettünk, vagy más néven, más helyre kívánunk menteni, akkor ezt a menücímet kell választani.

Ugyancsak innen mentünk, ha az esetleges illetéktelen betekintés ellen jelszóval akarjuk levédeni a fájlt. Ilyenkor az **Eszközök/Beállítások** gombra kattintva adhatjuk meg a jelszót.

– **Adatlap...**: A fájlhoz tartozó adatokat tekinthetjük meg, illetve írhatjuk be.

– **Oldalbeállítás...**: Négylapos párbeszéd ablakot kapunk, ami a nyomtatáshoz szükséges oldalbeállítási lehetőségeket teremti meg.

Az ***Oldal*** lapon az álló vagy fekvő formátum közül lehet választani, beállíthatjuk a nyomtatási méretet az eredeti %-ában, a papírméretet stb.

Pallay Dezső

Fesd ki!

Feladat

Miért nem szabad leverni a dió-fa termését?

Szitakötők világa

A szitakötők illékonyak, ha nem is úgy, mint valami gáz, fénytünet vagy illat. Eminnen eltűnnek ugyan, de egy pillanat múlva arrébb látjuk, amint szitálva, csillogva egy helyben lebegnek, vagy egy nádszál csúcsán megpihenve billegtetik szárnyukat. Szitakötőt nehéz életben közelről megfigyelni. Nehéz, mert jól lát, óvatos és élénk. Időben elmenekül előlünk, még akkor is, ha eszünk ágában sem volt bántani Aki valaha talált frissen elpusztult szitakötőt, vagy látta filmen, tévében, gyűjteményben, talán ma is emlékszik, milyen különös állat.

Szépséges színek

A szitakötők rovarok. A rovarokat senki nem szokta különösebben megfigyelni. A lepkékről, persze tudjuk, hogy szépek, tarkák, feltűnő, élénk színeik vannak, de a többi… Nos hát, némelyik szitakötő színpompás. Ha csak a házunk táján nézünk széjjel – Magyarországon vagy Közép-Európában –, akkor is találunk olyat, amelyiknek ragyogó teste fémes zöldeskék, szárnya is fémes-kékesen csillog. Egy másiknak a szárnya szinte átlátszó, csak a tövén látható leheletnyi zöld csík. Van hamvaskék testű – olyan, mint a legszebb besztercei szilva –, s a fején kék és fekete foltok váltakoznak. Amannak meg: piros a szeme! Az alföldi szitakötőnek (amely nevét meghazudtolva nemcsak az Alföldön él, hanem mindenfelé hazánkban) legalább a potroha élénksárga, az idős hímeké élénkvörös. Sosem felejtem el, amikor életemben először megláttam Ágasegyházán egy mocsárban. Mintha égő pálcika világított volna a délutáni napsütésben, ahogy odébb-odébb szökellt, kerülgetett. Megigézett a látvány. Alig vártam már, hogy hazaérjek, és valamelyik okos könyvben megnézzem, mit is láttam a mocsár vize fölött vadászgatni. Megtaláltam az egyik könyvben a gyönyörű állatot, onnan tudom, hogy *alföldi szitakötőnek* hívják. Ott állt a latin neve is: Sympetrum sanguineum. A sanguienum vérvöröset jelent, a latin név tehát nem elterjedésére, hanem színére utal.

A trópusi rovarok között köztudomásúlag vannak nagyobbak, tarkábbak, különösebbek, mint a hazaiak. Találhatnál akkora szitakötőt is, hogy bőven lelógna egymás mellé fektetett tenyeredről, de színesebbet ott sem lelnél.

Szemek százai

A szitakötő szeme sok száz szemből áll össze. Egyetlen sorban is vagy 30-40 látszik! Ezek az összetett szemek a feje két oldalán vannak, és akkorák, hogy felül láthatólag összeérnek. A szitakötő nem mozgatja a szemét (ahogy te vagy én), hanem minden egyes kis szemével lát. A két hatalmas, félgömbszerű összetett szemben elhelyezkedő szemek közt van, amelyik előre is néz, van, amelyik felfelé, lefelé vagy hátra, tehát e sokféle irányú szemmel az állat egyszerre mindenfelé lát. A szitakötők szeme igen mozgékony, könnyedén forgatják bármilyen irányban – ez is segíti látásukat.

De mire kell az a sok szem? A *négyfoltos légivadász* neve elárulja, mire. A szitakötők a levegőben repülve kisebb rovarokra vadásznak, megfogják és megeszik őket. (Ehhez az életmódhoz igen jó szem szükséges. Hiszen a sasnak is „*sassszeme*" van!)

Még valamit! majd elfelejtettem A szitakötők feje tetején van ráadásként még három, úgynevezett pontszem. Úgy tudjuk, ezekkel nem néz, hanem tájékozódik, a nap állása, a fényviszonyok alapján.

Szitáló szárnyak

Az igazi szitakötő csillogó, hajszálvékony, mégis kemény szárnyát nézni, ez az igazi. Mintha mérnök tervezte volna az erős, hosszanti ereket és a köztük merevítő haránterekt, amelyek együtt kis sejtecskéket alkotnak. A sejteken belül feszül az átlátszó, vékony kitinhártya. Ez a szerkezet könnyű, mégis merev és erős. Bírja a gyors csapkodást, rezgést, amikor a szitakötő repül.

Szorgalmas szülők?

Ezt nemigen mondhatjuk el róluk. A szitakötő nőstények (az anyukák) petéiket víz partjára vagy sekély vízbe rakják le. A továbbiakban nem törődnek utódaikkal, akik magukra hagyatva fejlődnek a víz alatt, falánkul ragadozva, a kisebb állatok kárára. Aztán eljön a nagy nap, amikor a sárgásszürke, fejlett lárva kimászik egy nádszálra, kákára vagy egy stég lábára, és megtörténik a csoda: a háta felreped, és egy puha lény evickél ki nehézkesen belőle. Pár óra alatt megszárad, kifeszül, kiszínesedik és szárnyra kap, a szemünk gyönyörűségére.

Várárhelyi Tamas
Szitakötő, Magyarország

A szfinx

Olykor úgy mesélték, a Théba melletti hegyen ütött tanyát, máskor, hogy a város piacterén, vagyis a központban, egy oszlop tetején telepedett meg – de akár így, akár úgy történt, akár az alvilágból érkezett, akár Egyiptomon is túlról küldte valamely kegyetlen isten, kétségtelen, hogy szörny volt, és persze vérszomjas.

A mesékben és a mitológiákban számtalan szörnyféle akad – emlékszel?, három-, hét-, vagy akár huszonnégy fejű sárkány, másutt bikafejű emberevő, megint másutt egyszemű óriás. Van, hogy vízbe húz, levegőbe emel, összeroppant, földbe ver. Valamennyi furcsa, torz állat-ember-keverék, mert minden hely és minden kor emberei elképzelték, le is festették vagy megminztázták, amitől féltek. De mindig hozzá képzeltek hőst is, aki ésszel, erővel, rendkívüli ügyességgel, furfanggal mégiscsak legyőzi az embernél sokkalta hatalmasabb szörnyet. Így volt ez Thébában is.

A szfinxet az egész ókori Keleten ismerték, s valószínűleg a görögök is a tőlük keletebbre élő népektől vették át – vagyis képzelték magukévá. Az emberfejű, többnyire nőarcú, szárnyas oroszlánféle egyébként nemcsak fenyegetett, ijesztette az élőket. Mint a kutyának és az oroszlánnak, az őrzés is dolga volt. Mindenekelőtt a halottak nyugalmát vigyázta, ezért maradt meg annyi síremléken szfinx-szobor. Ókori elődeink sejthették, hogy a félelmesnél van félelmesebb, a veszélyesnél még veszélyesebb, így a holtaknak ártó lényeket jó eséllyel rettentheti el az alvilágból származó, fölényes mosolyú szfinx.

Hanem a thébaiakat gyötrő szfinx nem őrzött senkit. Sőt, olyasmit művelt, amit éppenséggel a szörnytől szabadító hősök szoktak: találós kérdést tett fel, nap nap után makacsul ugyanazt, s mert nem adott senki helyes választ, minduntalan elragadott és megfojtott egy thébait. Az *összeszorít*, *körülfog* jelentésű görög igéből kapta nevét a szörny, s mint a többi mitológiai szörny esetében is, a névadáskor már készen volt, szinte megtörtént minden rá jellemző kaland. A név mintegy megjövendölte a lény sorsát.

Nos, a kérdés így szólt: van egy lény, amelyik négy lábon jár, máskor kettőn, megint máskor hármon.

A neve egy, és akkor halad a leglassabban, amikor a legtöbb lábon megy.

A szinx tehát mindennap elharsogta a kérdést – te hogy képzeled? valóban bőgött, bömbölt, üvöltött, vagy épp ellenkezően, vékony hangon sipított sziszegett talán? –, és jó felelet híján elragadott egy thébait. Egyszer aztán a városba érkezett az idegennek hitt Oidipusz. Senki, még ő maga sem tudta, hogy valójában nem idegen, hanem az előző, rejtelmes körülmények között megölt király, Laiosz fia. Oidipusz megfelelt a szfinxnek: *az ember az* – mondta. *Az ember kisgyerekként négykézláb jár, öregemberként meg botra támaszkodik.* A szfinx erre öngyilkos lett. Így kellett tennie, a mitológia szerint ez volt kiszabott sorsa, ahogy a női arcú, szárnyas, madárlábú női szirénéknek is (meglehetősen közeli rokonai): amikor énekükkel nem tudtak halálba csalni valakit, önmagukat semmisítették meg.

Oidipusz válaszával megszabadította szülővárosát, elnyerte a sokat szenvedett thébaiak bizalmát, olyannyira, hogy királyukká választották, s egyúttal, feleségül vehette az özvegy királynét – nem sejtve, hogy saját anyja az. Az örömteli fordulattal viszont új megpróbáltatások, sok-sok új talány és kín vette kezdetét – hiába nem trónolt már a városban a szfinx, a szelleme, úgy látszik, ott maradt, s megint csak Oidipusz válaszolt a titokzatos kérdésre: az új csapásokért vajon ki a felelős. Különös, mennyire hasonlót kellett felelnie: akaratlanul is ő maga.

Szitakötő, Magyarország

Csábító színek

A pigmentek azok a festékanyagok, amelyeknek a növények színűket köszönhetik.

A pigmentek szerepéről még nem sokat tudunk. Egyes pigmentek elnyelik a fényt, más pigmentek savérzékenyek. Van például olyan virág, amely reggel rózsaszín, de a nap folyamán kékké alakul, mert a növény nedve reggel savasabb, mint este. Annyi bizonyos, a pigmentek kölcsönzik a növényeknek azokat a pompázatos színeket, amelyek révén magukhoz vonzzák a beporzásukat végző rovarokat.

Ezer meg ezer fajta pigment van, az alapvető zöld pigmenttől, klorofiltól kezdve, amely a növények többségében megtalálható, egészen a sötétvörösig a halványsárgán, kéken, lilán stb. át. Egyes pigmentek akkor is aktívak maradnak, amikor az állatok gyomrába kerülnek (ilyen pigment van például a tojás sárgájában).

Mézeskalács, Szerbia

Fesd ki!

Feladat

Mit gondolsz, melyik kárpátaljai magyar iskola van a legtávolabb megyeszékhelyünktől (Ungvártól)?

Medúzák

A medúza – mint mondottuk, duzzadt, szájával lefelé forduló tömlő. A medúzák ritmusosan összehúzódva és kitágulva vizet löknek ki magukból, s így úsznak. Felépítésükben olyanok, mint a polipok, de mozgékonyabb életmódjuknak megfelelően tökéletesebbek.

Már a polipoknak is vannak egyes sejtjeikben izomrostjaik, s ezek összehúzódásával mozognak. A hidra mindössze l–l,5 cm nagyra nő meg. Vannak azonban 2 métert is elérő „góliátpolipok". Ahhoz, hogy ennyi sejt együttese egyöntetűen mozogjon, olyan sejtekre van szükség, amelyek ezt az egyöntetűséget biztosítják. Ha zsákmányul alkalmas állatka közelít, szükség van az összes tapogatókarok összhangjára. Honnan értesülnek ezek a kialakult új helyzetről, s mi biztosítja megfelelő mozgásukat?

A test felszínén mindenféle különösen érzékeny sejtek találhatók. Táplálék közeledte, ellenség megjelenése ingerként éri e sejteket, s a sejtekben ingerület keletkezik, amit bizonyos vegyi anyagok felszabadulásaként kell elképzelnünk, mintha kinyílna valami csap, és hirtelen valami erős hatású anyag áradna széjjel. Az ingerület hatása idegrostokra tevődik át, amelyek azt sebesen tovavezetik. A polipok idegrendszere laza hálózat, s az idegek gyors vezetése révén a helyi ingerület általánossá válik, s összehúzólag hat az izomrostokra.

Így működik a medúza szervezete is. De a medúzának e szervei fejlettebbek. Úszó lényként pl. egyensúlyt kell tartania. Erre külön helyzetérző szervei alakultak ki. Kis tokok, melyekben középen egy mészszemcse helyezkedik el, mégpedig szabadon. A tok fala érzékeny sejtekből áll, amelyek csillószerű, serteszerű nyúlványokkal nyúlnak bele a kis hólyag üregébe. Aszerint, milyen helyzetet foglal el a medúza a tenger vízében, a tokok jobbra-balra dőlnek, s a mészszemcse ide-oda gurul. Ahová éppen ér, ingerületbe hozza az ott levő sejteket, s ezek ingerülete az idegrostokon át a mozgató sejtekhez fut. Így a helyzetérző szervecskék minden billenése olyan mozgásra készteti az állatot, ami egyensúlyát helyreállítja. A medúzáknak meglepően fejlett szemeik is vannak, parányi lencsékkel a fénysugarak összpontosítására.

Bonyolultabb mozgásaiknak megfelelően a medúzák idegrendszere is összetettebb a polipokénál. Gyűrűkből és kezdetleges idegsejtközpontokból áll.

A medúzák világának csúcsteljesítményét azonban a telepes medúzák alkotják, a különlegesen „szakképzett" soksejtű egyedek e szövetkezetei.

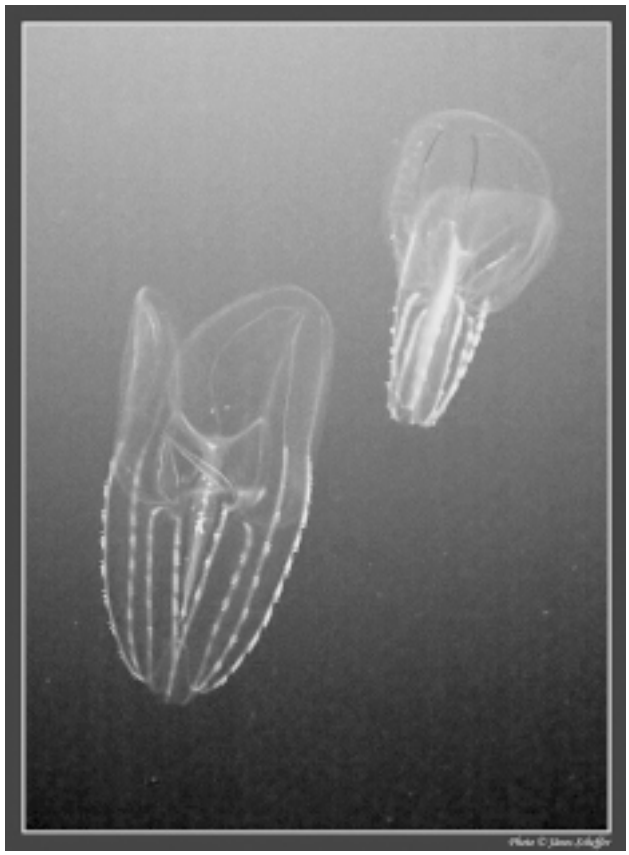

Mindenki egyért, egy mindenkiért

Tojásdad valami úszik a víz színén. 20–30 cm hosszú. Ezüstös, ibolya, vörös színekben pompázik. Portugál gályának nevezik, s valóban a régi vitorlás portugál hadihajókra emlékeztet, amint a szél fújja-hajtja tovább. Fegyverzete sem lebecsülendő.

Egy útleírásban olvashatjuk, hogy egy fiatal matróz beugrott a tengerbe, mert meglátott egy ilyen pompás állatot. Odaúszott hozzá és megragadta. Rögtön rettenetes jajveszékelésben tört ki és segítségért kiáltozott. Alig tudták megmenteni. Napokig feküdt lázasan e kínos kaland után.

A portugál gályáról ugyanis 10–30 méteres fonalak nyúlnak le, telve csalánütegekkel. Nézzük csak meg közelebbről e fonalakat. A hosszúak tapogatók, a rövidek azonban nem egyszerű szálak, hanem rengeteg polip meg medúza. E „telepes medúzák" legfelső tagja egy léghólyaggá vált állat. Erről lóg a többi. Vannak falópolipok, ezek esznek a többi helyett is, mások úszva hajtják a telepet, ezek az úszóharangok. A táplálék közös csőrendszerbe kerül, mely összeköti az egyes tagállatok űrbeleit egymással. Vannak olyan medúzák, amelyek egyetlen hivatása az ivarsejtek termelése.

E bonyolult rendszer tehát részben a soksejtűek telepe, részben már magasabb rendű szervezetre emlékeztet a maga különböző részletfeladatok végzésére átalakult tagjaival.

Illár Lénárd

A királykisasszony találós kérdései

Görög népmese

Egyszer volt, talán igaz se volt, volt egyszer egy királykisasszony. Szépségének messze földön híre járt, s amikor eladósorba ért, a királyi palota kilincsét egymásnak adogatta a sok vitéz dalia. Mind a szépséges leányt szerette volna feleségül. A királykisasszony meg hírül adta, hogy csak ahhoz megy feleségül, aki meg tud felelni három találós kérdésre; aki meg leánykérőbe jön, s nem tud válaszolni, annak fejét véteti.

Már akár tornyot építhetett volna a hercegek, grófok fejéből, annyi volt a kérő, s egy sem tudott válaszolni a találós kérdésekre.

Egyszer aztán egy királyfi kopogott be a palotába. A királykisasszony öregapja nyitott neki kaput. Megsajnálta a messze földről jött szép királyfit, s egyre kérte unokáját, hagyja a találós kérdéseket, menjen feleségül a szép királyfihoz, mert a végén még pártában marad. De a királykisasszony nem engedett.

– Ha egyszer leánykérőbe jött, vagy felel a találós kérdésekre, vagy fejét vétetem!

A királyfi csak nevetett.

– Szép királylány, hadd hallom az első kérdést!

A királylány megmondta:

– Egy valaki átöleli az egész föld kerekét, s nincs párja az egész világon. Mi az?

– Könnyű a válasz – mondta a királyfi. – Az egész föld kerekét átöleli a fényes nap, s nincs párja a világon.

Az udvari bölcsek örvendezve kiáltották:

– Kitalálta! Kitalálta!

– És most halld a második kérdést! – mondta a királykisasszony. – Melyik az az anya, amelyik táplálja kicsinyeit, de mihelyt megnőnek, elnyeli őket?

– A tenger – válaszolt a királyfi. – A tenger párája táplálja, növeli a patakokat, a nagy folyamok meg a tengerbe ömlenek, s az elnyeli őket.

– Kitalálta! Kitalálta! – örvendeztek az udvari bölcsek.

– Következik a harmadik kérdés – szólt a királylány. – Jól figyelj! Van egy fa, mely fölváltva hajt világos leveleket és sötét leveleket. Mi az, kitalálod-e?

– Szép királylány, az év az a fa. Világos levelei a nappalok, sötét levelei az éjszakák.

– Kitalálta! Kitalálta! – kiáltoztak boldogan a bölcsek.

A királyfi feleségül vette a királykisasszonyt, s boldogan éltek, míg meg nem haltak.

Így volt, mese volt.

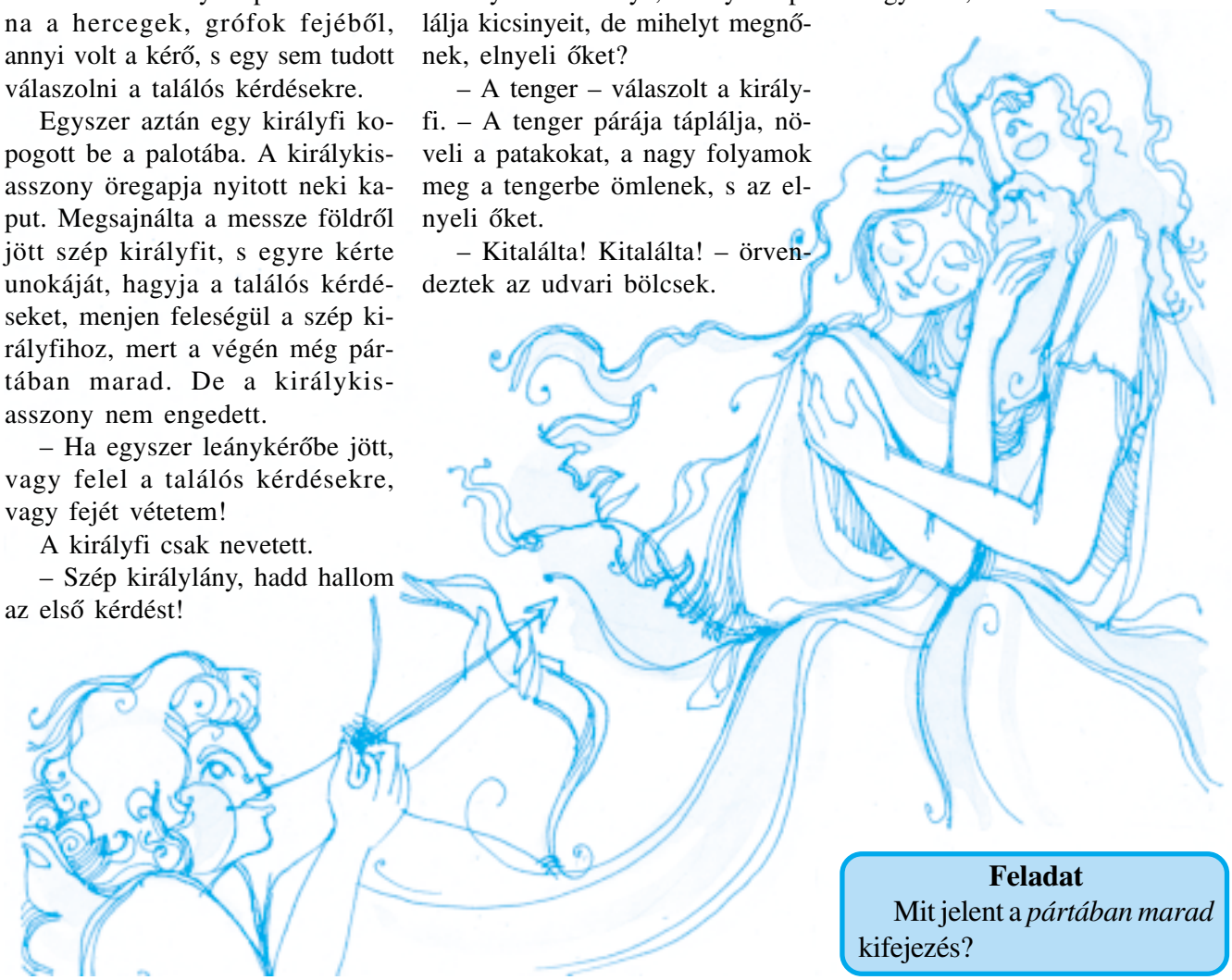

Feladat

Mit jelent a *pártában marad* kifejezés?

Az elátkozott béka

Szlovák népmese

Volt egyszer egy asszony, s volt neki három lánya. Egyszer nagyon megbetegedett az asszony. Azt álmodta, hogy meggyógyulna, ha ihatna az élet tavának vizéből.

Elküldte hát a tóhoz a legidősebb lányát. A lány oda is ért szerencsésen. Hanem, amint vizet akart meríteni a korsóval, meglátott egy hatalmas békát. Úgy megijedt tőle, hogy még a korsó is kiesett a kezéből, bele a tóba. Másnap elküldte az asszony a középső lányát. Ő is úgy járt, mint a nénje. Ahogy meglátta a békát, ijedtében beleejtette a korsót a vízbe.

A következő napon Herumina, a legkisebbik lány is elindult, hogy elhozza az élet vizét. Ahogy odaért a tóhoz, azt kérdi tőle a béka:

– Hozzám jössz-e feleségül?

Megígérte a békának, hogy ha vizet kap, feleségül megy hozzá. A béka adott a vízből. Szerencsésen hazavitte az anyjának, aki meggyógyult tőle azon nyomban.

Estefelé aztán jött ám a béka. Odaugrált a kapu elé, és rázendített:

„Heru… Heru… Herumina,
nyissál ajtót hamarjába!
Hiszen tudod, mit ígértél,
amikor a vízért jöttél.”

Kinyitották a kiskaput, hogy bejöhessen az udvarba a béka. Aztán otthagyták, tovább már nem törődtek vele, hanem vacsorázni kezdtek.

A béka megint rázendített:

„Heru… Heru… Herumina,
Teríts nekem hamarjába!
Hiszen tudod, mit ígértél,
Amikor a vízért jöttél.”

Erre asztalhoz ültették. Aztán aludni tértek. A békának is vetettek oda valami kapcafélét, hogy ne aludjék a puszta földön. A béka azonban megint rázendített:

„Ne a földre, galambocskám!
Vetett ágyba, édes mátkám,
Hiszen tudod, mit ígértél,
Amikor a vízért jöttél.”

Erre fogta Hermina, és befektette az ágyába. Még be se takargatta rendesen, mikor a legnagyobb ámulatára a béka szépséges ifjúvá változott.

Aztán elmondta a fiú, hogy évekkel ezelőtt elátkozták, s csak úgy szabadulhatott az átok alól, ha valaki megkönyörül rajta és a kezébe veszi.

Azóta is boldogan élnek, ha meg nem haltak.

Feladat
Mi Szlovákia fővárosa?

Miért?

Miért lesz fehér a hermelin?

Ha máshonnét nem is, de képekről biztosan ismeritek ezt a kis ragadozót. Nyáron olyan, mint a menyét: barnás színű, fehér mellénykével. Csak a farka hegye marad mindig fekete, akkor is, amikor télire kifehéredik a bundája. A fehér szín segítséget jelent számára a havas időben. Nem egykönnyen látják meg az ellenségei, de azok az egerek és pockok sem, amelyeket ő akar megközelíteni a gaz között. Nemcsak a hermelin ölt fehér ruhát télire, kifehéredik a sarki nyúl bundája és a hófajdok tollazata is.

Tudod-e, hogy

a) Európa tájai a földtörténet különböző szakaszaiban formálódtak ki?
b) a legidősebb kőzetrétegek az évmilliók alatt lepusztultak?
c) a lepusztulás leginkább a jégkorban, a belföldi jégtakaró mozgása következtében történt?
d) így fedetlenül mutatják mélységi magmás kőzettestüket a Balti-ősföld és az Ukrán-ősföld?
e) az ősföldek más része viszont üledéktakaróval borított?
f) Európa domborzatára az a földtörténeti kor hatott legerősebben, amely legrövidebb ideig tartott, azaz a jégkor?

Kukta Peti, Kukta Panni

Nem csak lányoknak!

Pojás puijancs

Hozzávalók két személyre: 40 dkg burgonya, két tojás, 3 evőkanál finomliszt, só, őrölt bors; a sütéshez: 2 dl olaj; a tálaláshoz: reszelt sajt, tejföl; a díszítéshez: metélőhagyma vagy lilahagyma

A burgonyát hámozzátok, majd mossátok meg, és nagy lyukú reszelőn reszeljétek durvára. Egy mély tálban a tojással, a liszttel keverjétek össze, és óvatosan sózzátok, borsozzátok meg. Egy serpenyőben melegítsetek olajat. A burgonyás masszából vizes kézzel formázzatok kis tenyérnyi lepényeket és a forró olajban süssétek meg. Egyszerre annyit tegyetek csak a serpenyőbe, amennyi kényelmesen elfér benne. Ha a lepénykék egyik fele megsült, fordítsátok meg, hogy a másik fele is megpiruljon. Szűrőkanállal szedjétek ki, és jól lecsöpögtetve tegyétek tányérra. A puffancsokat tejföllel megkenve, reszelt sajttal megszórva vagy valamilyen savanyúsággal lehet kínálni. A tetejükre apróra vágott metélőhagymát vagy lilahagymát is szórhattok.

Jeles évfordulók Magyarország történetéből

Szeptember 20.

Tamási Áron születése

1897. szeptember 20-án született Tamási Áron író. Erdélyben élt, a kolozsvári egyetemen és a Kereskedelmi Akadémián tanult. 1922-ben szerzett diplomát, majd bankban dolgozott. 1923 és 1926 között az Amerikai Egyesült Államokban dolgozott.

Kezdetben novellákat írt, első kötete, a *Lélekindulás* 1925-ben jelent meg. Első regénye, a *Szűzmáriás királyfi* 1928-ban látott napvilágot. Az 1930-as évek elején írta jelentős regénytrilógiáját – *Ábel a rengetegben* (1932), *Ábel az országban* (1933) és *Ábel Amerikában* (1934) –, amelyekben a kisebbségbe került romániai magyarság sorsát ábrázolta.

1944 után Budapesten élt, 1945–47-ben országgyűlési képviselő volt. Az irodalmi életből az 1950-es években kiszorították. 1956 októberében a Petőfi Párt irányító testületének tagja volt. Sokat publikált, regényeket és színdarabokat írt. Kétszeres Baumgarten-díjas, 1954-ben Kossuth-díjat kapott. 1966-ban halt meg.

Széchenyi István, „a legnagyobb magyar”

A magyar művelődés nagy alakjai

Széchenyi István nagy múltú, gazdag főúri családból származott. Apja, gróf Széchényi Ferenc a nemzeti múzeum és a nemzeti könyvtár megalapítója. Gyermekei közül a legfiatalabb, István katonának állt és a napóleoni háborúkban tüntette ki magát. Ezután hosszabb nyugat-európai körútra indult. Szomorúan tapasztalta Magyarország elmaradottságát, látva más országok virágzó fejlődését. Hazatérve mindenekelőtt barátja, a függetlenségi szellemű erdélyi arisztokrata, Wesselényi Miklós hatására azonosult nemzetével, világpolgárból magyar hazafi lett.

1825-ben a király országgyűlést hívott össze, amelyen napirenden szerepelt a felállítandó akadémia terve. Széchenyi egyszer csak felállt: *„Nekem itt szavam nincs. Nem vagyok tagja a követek házának. De birtokos vagyok, és ha feláll egy olyan intézet, amely a magyar nyelvet műveli, (…) jószágomnak egyévi jövedelmét feláldozom rá.”*

Ez a nemes gesztus tette lehetővé a Magyar Tudományos Akadémia megalapítását.

Saját gazdálkodásában tapasztalta, hogy a polgári átalakulás legfőbb akadálya a pénzhiány és a földbirtokokról szóló ősiség törvénye.

1830-ban látott napvilágot egyik legfontosabb munkája, a *Hitel*. Ebben kifejtette, hogy a magyar birtokosnak nincs pénzbeli hitele. Utalt arra is, hogy az emberek közötti hitel, a bizalom is hiányzik. A silány robotmunkát bérmunkával kell felcserélni. A szabad földforgalom érdekében el kell törölni az ősiséget. A jobbágy is vehessen földet és a nemzet haladásáért a nemes is adózzon. Az utolsó sorokban a változásokba vetett hitét fogalmazta meg: *„Sokan azt gondolják: Magyarország volt, én azt szeretem hinni: lesz!”* Mivel számosan támadták nézeteit, Széchenyi *Világ* (sugárzás, fény) címmel világította meg a teendők egymásutánját. Harmadik nagy alkotása a *Stádium*, a szükséges reformok első stádiumát, szakaszát jelölte meg.

Széchenyi nemcsak írt, de gyakorlati alkotásaival is segítette a haladást: elkezdte nagy folyóink szabályozását, megszervezte a gőzhajózást, vasúttársaságokat alapított, kezdeményezte a Lánchíd építését. Rengeteget tett a művelődés fejlesztése érdekében is. Hitte és vallotta: *„Egy nemzet ereje a kiművelt emberfők sokaságában rejlik.”*

Széchenyi az átalakulást a nagybirtokos arisztokrácia megnyerésével, a Habsburgok jóindulatú támogatása mellett kívánta végrehajtani. Időközben azonban megerősödött Kossuth vezetésével az a reformnemzedék, amely az ő javaslatain túllépve, már a nemzeti függetlenség követelését hangoztatta. Kossuth a hírlapokban többször élesen összetűzött Széchenyivel, de elismerve a nemzet felrázásában szerzett érdemeit, őt nevezte – s méltán – a legnagyobb magyarnak.

A békés átalakulás reményében még a közlekedési és közmunkaügyi tárcát elvállalta az 1848-as forradalmi kormányban, de a harc kitörésekor – önmagát okolva a történtekért – idegileg összeomlott. Orvosa a Bécs melletti Döbling szanatóriumába vitette, amelyet már soha nem hagyhatott el.

Nézeteit felülvizsgálta, és roppant energiáit most már a Habsburg-abszolutizmus ellen mozgósította. Az osztrák belügyminiszter közölte vele: *„Döbling megszűnt az Ön számára menedékhely lenni.”*

Széchenyi jelmondata ez volt: *„Ha lenyesik a szárnyamat, gyalogolni fogok, ha levágják a lábamat, kezemen járok, ha ezeket is kiszakítják, hason csúszom, csak használhassak nemzetemnek.”*

A „legnagyobb magyar” most már nem látott maga előtt kiutat és 1860 húsvét éjszakáján önkezével vetett véget életének.

A víz

Gondolkodtál-e már azon, hogy milyen folyadék a víz, és hogy milyen nagy jelentősége van az életünkben? Ha nem, akkor itt az ideje megtenned.

A víz igen különleges folyadék. Néha felszárad, és egyszerűen eltűnik. Máskor pedig szinte a semmiből vízcseppek jelennek meg. Testsúlyunk háromnegyed részét víz alkotja. Közrejátszik az emésztésben és a táplálék felszívódásában, illetve táplálékot szállít a sejtekbe.Fontos szerepe van az ízületek és a vastagbél működésében, szabályozza a testhőmérsékletet. Mivel étvágycsökkentő hatása van, ha megfelelő mennyiségű vizet iszunk, akkor fogyhatunk is. A vízben nincs kalória, zsír és koleszterin, és alacsony a nátriumtartalma. Ha valaki fogyni szeretne és nem iszik elég vizet, a szervezet nem képes megfelelően átalakítani a zsírt. Naponta kb. két liter vizet veszítünk bőrünkön keresztül. Lélegzéssel fél liter folyadék hagyja el testünket. Ha nem pótoljuk, akkor száraz szájat és szemeket, izomfájdalmakat, fejfájást idéz elő. Egy egészséges embernek naponta 8-10 pohár vizet kell innia. Más folyadékok, mint például az üdítők, gyümölcs- és zöldséglevek nem pótolják a vízszükségletet. Az igazság az, hogy a vizet, ezt az életadó kincset semmi sem helyettesíti.

Remélem, ezek után kedvet kaptál, hogy megigyál egy jó nagy pohár vizet. Egészségedre!

Postabontás

Szerkeszti:
Kovács Erika

Aranyhal

Az ember a természet része

Molnár Tibor levelezőnk arról számolt be, hogy barátaival szeretik és védik a természetet, mert az ember és a természet ősidők óta szoros kapcsolatban van egymással. Nyáron az erdőben kirándulva szomorúan látta, milyen gondatlanul bánnak az emberek a természet kincseivel. Szemetelnek, fertőzik a vizeket, kivágják a fákat. Tibor olvasmányaiból tudja, hogy a régi korok emberei sokkal jobban tisztelték a természetet, mint mi. Szeretné, ha a XXI. század embere újra közel kerülne a természethez.

Nagyon örülünk annak, hogy Tibi és barátai igazi természetbarátok. Az ember az őt körülvevő természetbe tagolódva, annak szerves részeként létezik. Ennek a megbonthatatlan összefonódásnak az élménye fogalmazódik meg egy észak-amerikai törzs, az omoka indiánok énekében. Ezzel köszöntötték az újszülötteket.

Olvassátok el az alábbi indián éneket és az akkád naphimnuszt. Terjesszétek barátaitok közt a természet tiszteletének, védelmének a fontosságát!

Indián ének

Hó! Nap, Hold és csillagok – ti mind,
Kik ott mozogtok fenn az égen,
Figyeljetek, hozzátok szólok!
Egy új élet lépett közétek,
Fogadjátok be, kérve kérlek!
Egyengessétek útját szépen, hogy elérjen az első dombra.
Hó! Ti szél, felhők, köd és eső – ti mind,
Kik ott mozogtok fenn a légben,
Figyeljetek, hozzátok szólok!
Egy új élet lépett közétek
Fogadjátok be, kérve kérlek!
Egyengessétek útját szépen, hogy elérje a másik dombot.
Hó, dombok, völgyek, folyók, tenger, ti fák, füvek – ti mind a földön,
Figyeljetek, hozzátok szólok!
Egy új élet lépett közétek.
Fogadjátok be, kérve kérlek.
Egyengessétek útját szépen, hogy elérjen a harmadikra.
Hó! Madarak, kicsik, nagyok, kik repültök a levegőben!
Hó! Állatok, kicsik, nagyok, kik benn laktok az erdő mélyén!
Hó! Bogarak, a fű közt mászók, a földbe bújók!
Figyeljetek, hozzátok szólok!
Egy új élet lépett közétek.
Fogadjátok be, kérve kérlek!
Egyengessétek útját szépen, hogy végigmenjen a négy dombon.

(Fónagy István fordítása)

Kérések, kívánságok rovata

Már első osztályos koromtól az Irka vevője és olvasója vagyok. Most először vettem a bátorságot, hogy írjak az Irkának. Nagyon szeretem a rejtvényeket, ezért szeretném kérni az Irkától, hogy több rejtvény legyen a lapban.

Balog Eszter
Nagydobrony

Örülünk annak, hogy szereted a rejtvényeket. A rejtvényfejtés nagyon kellemes és hasznos időtöltés. Van egy közmondás: Hengergetett kő meg nem mohosodik…

Igyekszünk kérésednek eleget tenni.

***

Nagyon szeretem az állatokat, legjobban a madarakat. Minden madár érdekel, de legjobban a távoli országokban élők. Szeretném, ha több cikk jelenne meg a ritka, érdekes madarakról.

Nagy István
Munkács

Az Irka gyakran közöl állatokról szóló ismeretterjesztő írásokat, így a madarakról is. Lapozd át a régebbi számokat is. Ígérjük, hogy ritka, egzotikus madarakról is írunk majd.

Az alábbi költemény ismeretlen akkád költő verse, i.e. 2000 körül keletkezett.

Himnusz a Naphoz

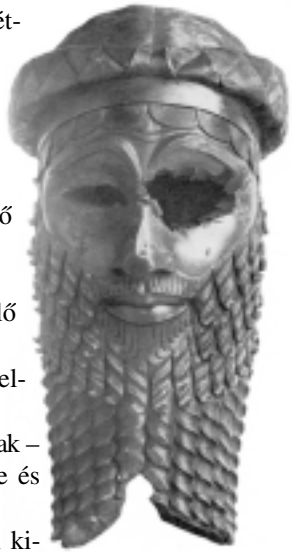

Sarrukin

Mi urunk, aki eloszlatod a sötétséget és megvilágosítod az ember arcát,
kegyelmes isten vagy te:
fölegyenesíted a meghajoltat,
véded a gyöngét –
a föld fiai mindenütt a te fénylő orcádra tekintenek!
Jöttödkor
egyugyanazon hang mozdul élő torkában,
s a fejek is egyféleképpen emelkednek,
amikor első sugárkévéid felizzanak –
keltedet mindenek örvendezve és ujjongva köszöntik.
Te vagy a távoli egek határán kibomló fény,
te vagy a föld peremén lobogó égi máglya –
ha csak reádpillantunk,
halandó szívünk belereszket!

Emlékezetes kirándulás

Kedves Irka-olvasók! Szeretném megosztani veletek egy honismereti kirándulás élményeit.

Kis csapatunk, amelynek nagy örömömre tagja lehettem, június 21-én a Kaszonyi Középiskolából indult szülőföldünk nevezetességeinek felfedezésére.

Első úti célunk az egykori Schönborn-kastély volt a munkácsi járásban. Ez a szép épület, amelyben ma már szanatórium működik, állítólag az asztronómia, pontosabban a naptári év napokra, hetekre és hónapokra való felosztása jegyében épült: 365 ablakkal, 52 helyiséggel és 12 bejárattal. A kastély parkjában mesterségesen kialakított tavacska partvonala az egykori birodalom, az Osztrák–Magyar Monarchia területének határvonalait követi.

Következett a Sipot-vízesés. Lenyűgözően csodálatos látvány volt a hegyről alázúduló kristálytiszta vízzuhatag, amelyhez több fahídon és emelkedőn vezetett az út. Néha még ma is hallani vélem a víztömeg zúgását.

A Vereckei-hágóhoz keskeny, gyönyörű fenyvesek és hegyi rétek között kanyargó utakon jutottunk el. Természetesen megnéztük a nemrég elkészült honfoglalási emlékművet. Tudjátok ugye, hogy honfoglaló őseink Árpád fejedelem vezetésével ezen a hágón átkelve foglalták el új hazájuk, a mai Magyarország területét?

A Polenára vezető úton többször megálltunk. Egy kedves kis pataknál megpihentünk, aztán keresgélni kezdtük az itt álló egykori turulmadaras emlékmű romjait. Utána elindultunk a második világháborúban kiépített bunkereket felfedezni. Szerencsések voltunk, több ilyen bunkerre sikerült rábukkannunk. Aztán tovább mentünk Polenára, ahol megtöltöttük műanyag flakonjainkat a híres, gyógyhatású ásványvízből.

Kirándulásunk utolsó állomása Szinyák, a gyógyszanatórium volt. Itt, a szanatórium területén láttunk egy szép szökőkutat, és kipróbáltuk az ott gyógykezelt gyerekek számára kiépített játszóteret.

Ez egy egész napos kirándulás volt, de megérte. Jól éreztük magunkat. Számomra azért marad emlékezetes ez a kirándulás, mert sikerült többet megtudnom a szülőföldemről. Ha csak tehetem, továbbra is részt fogok venni ilyen kirándulásokon, hogy még jobban megismerhessem szülőföldemet. Ezt az élménybeszámolót azért írtam meg nektek, hogy ti is kedvet kapjatok a barangoláshoz csodálatos szülőföldünk szép tájain.

Nagy Éva,
a Kaszonyi Középiskola tanulója

Ki ír neki?

Levelezni szeretnének

Kacsó Zsanett (Munkácsi járás, 89657 Izsnyéte, Béke u. 45.) 10 éves.

Szeret tanulni, zenét hallgatni, rajzolni és kézimunkázni. 9-11 éves lányok és fiúk leveleit várja.

Stafira Bettina (Ungvári járás, 89423 Koncháza, Béke u. 60.) 13 éves. Szeret táncolni, zenét hallgatni, olvasni. Szalvétát és képeslapokat gyűjt, zongorázni tanul.

Híres Dóra (Beregszászi járás, 90234 Déda, Határőr u.64.) 13 éves. Szeret korcsolyázni és zenét hallgatni. Posztereket gyűjt.

Katona Emília (Ungvári járás,89463 Nagydobrony, Tábla u. 6.) 10 éves. Kedvenc időtöltése a zenehallgatás, szeret táncolni, hímezni, kedveli a mateket is. Kitűnő tanuló.

Molnár Ágnes (Ungvári járás, 89463 Nagydobrony, Tábla u.13. 9 éves. Kedvenc időtöltése a rajzolás.

** Valamennyien ígérik, hogy minden levélre válaszolnak.*

Telefonos játék

Ez a játék kiváló alkalom arra, hogy kiderüljön, mennyire ismerjük egymást.

Az osztályban valaki feláll, és úgy tesz, mintha telefonkagyló lenne a kezében. Beszélni kezd valamelyik osztálytársához, de a nevének kimondása nélkül. (S természetesen nem rá néz.) Olyanokat mond neki, amiről a hívott félnek magára kell ismernie, rá kell jönnie, hogy hozzá beszélnek. Amikor erre rájött, feláll, „felveszi a telefont”, és jelzi, hogy megkapta az üzenetet. Most ő kezd valakit hívni, és így folytatódik a játék.

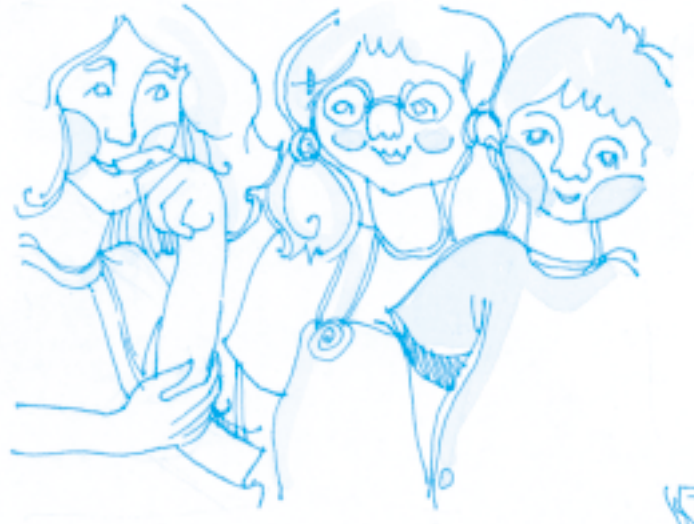

Ostorcsapó, vagy: hadd hulljon a férgese

A legerősebb gyereket megválasztják vezérnek. Azután egymás kezét megfogva láncba állnak. A vezér a mellette álló kezét mindkét kezével megfogja. Erre a lánc vagy ostor megindul körbe futni. Mikor már az utolsó is szalad, a vezér az egész láncon egy jót ránt, mire a lánc végén lévők, kiket ostorhegynek neveznek, mint a férges körte, elhullanak.

Állatnevek

A	K	S	C	A	M	F	O	Ú
T	R	P	A	S	O	A	V	B
R	E	Ó	M	K	U	R	S	É
I	Z	K	U	D	A	K	A	K
S	P	T	P	Z	K	A	Ó	A
C	Y	O	S	E	Y	S	A	M
A	L	R	L	G	L	Á	K	N
P	R	E	É	I	U	D	Ó	H
O	P	L	E	O	P	Á	R	D

BÉKA, FARKAS, HÓD, KAKADU, KUTYA,, LEOPÁRD, LEPKE, LÉGY, MACSKA, MÓKUS, ORRSZARVÚ, PACSIRTA, PELE, POLIP, PÓK, PULYKA, PUMA, RÓKA

A fenti állatneveket keresd meg az ábrában, és húzd ki őket balról jobbra, jobbról balra, fentről lefelé, lentről felfelé és átlósan. A megmaradt betűkből is egy állatnevet olvashatsz össze. Melyik ez az állat?

Törd a fejed!

A számok összege vízszintesen és függőlegesen is 20 kell legyen. Melyik a hiányzó öt szám?

?	8	10	=20
?	?	9	=20
14	?	?	=20
20	**20**	**20**	

Játék a szavakkal

Melyik szó alkot a többi szóval értelmes összetételt?

hal gyűrű
rúd hörcsög
érem

Kakukktojás

Melyik szó nem illik a sorba?

ribizke, alma, dió, szilva, kókusz, körte, meggy

Ruhák – Emberek

Mely országokban láthatta a grafikus a rajzokon szereplő személyeket?

1

2

3

4

5

Beküldési határidő: 2008. ??????? 30.

Tündérujjak

A kompozíció

A kompozíció: – latin szó, jelentése: egymás mellé rakni, összerakni. A művész a kép alkotásakor a látvány alkotóelemeit elrendezi (a teret, a színt, a színfoltokat, a fényt és az árnyékot, a tárgyakat, az embereket és sok-sok más elemet).

Formátum: az alap alakja, lehet

álló és fekvő

– portré

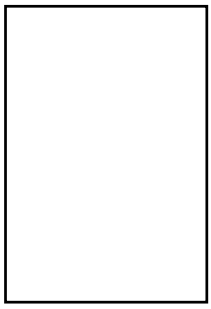

– tájkép

Egyszerűen megállapíthatjuk, hogy melyik formátum a megfelelő. Keretet formálunk a kezünkből és ezen át nézzük a kiválasztott modellt:

fekvő (vízszintes) formátum

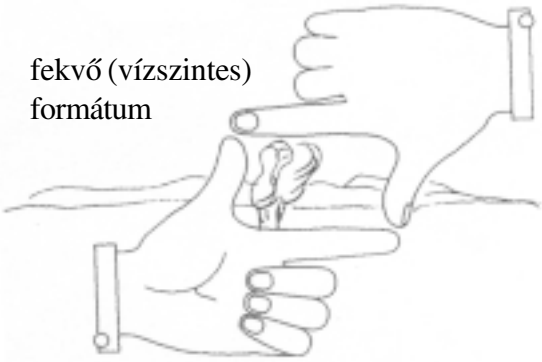

álló (függőleges) formátum

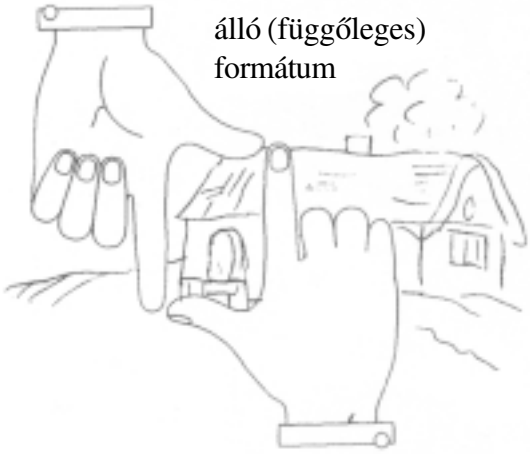

Általában a tájkép fekvő, a portré álló formátumban valósul meg. Ez persze nem kötelező. Lehet egy tájkép is álló formátumú! Például egy fűzfa, amint a folyóban tükröződik, vagy egy vitorlás, naplemente stb.

Csanádi Imre

Nyármaraszta ló

Szól a rigó: de jó!
Érik a dió,
millió,
millió!

Útra kel a fecske, jajgat a fürjecske:
pitypalatty,
pitypalatty,
nyár, nyár,
itt maradj!

Ápriły Lajos

Hűségesek

Szajkó, rigó, vörösbegy
nem hagy el,
nem mond búcsút
a nyár felhőivel.
Ha hóviharral
ránk szakad telünk,
a völgyben
itt borzongnak velünk.

Barak László

Ki szelet vet...

Vettem egy zsák szelet Pesten,
hazajöttem – elvetettem.
Megöntöztem bő esővel –
érjen viharrá idővel.
Ha beérett, learatom,
lesz végre saját viharom.
Ha a szelet megnyergelem,
Afrikába röpül velem.
Utazgatok szellőháton,
túl hetedhét országon…

Ne mondd azt, hogy füllentettem –
vegyél te is szelet Pesten!

Kányádi Sándor

Ha a napnak

Ha a napnak lába volna,
bizonyára gyalogolna.
Ha pedig keze is lenne,
akkor ő is cipekedne,
s leülne, ha elfáradna,
ide, mellénk a kis padra.
Kérges kezét térdre ejtvén,
merengene a holdas estén.
Úgy várná be szépen, ülve,
hogy őt a föld megkerülje.

Mókuska ennivalót keres

Éhes szegény mókus, és nem is messze tőle ott a finom mogyoró-csemege. Levélről levélre ugrálva érheti el az uzsonnáját. Csak lefelé és oldalra haladhat.

Segíts a mókusnak vonallal eljutni a csemegéig! Csak mogyóróleveleken haladhatsz!

Melyik a kakukktojás?

Válaszd ki a képen látható gyümölcsök közül azokat, amelyek ősszel érnek be, vagyis őszi gyümölcsök. Fesd ki őket!

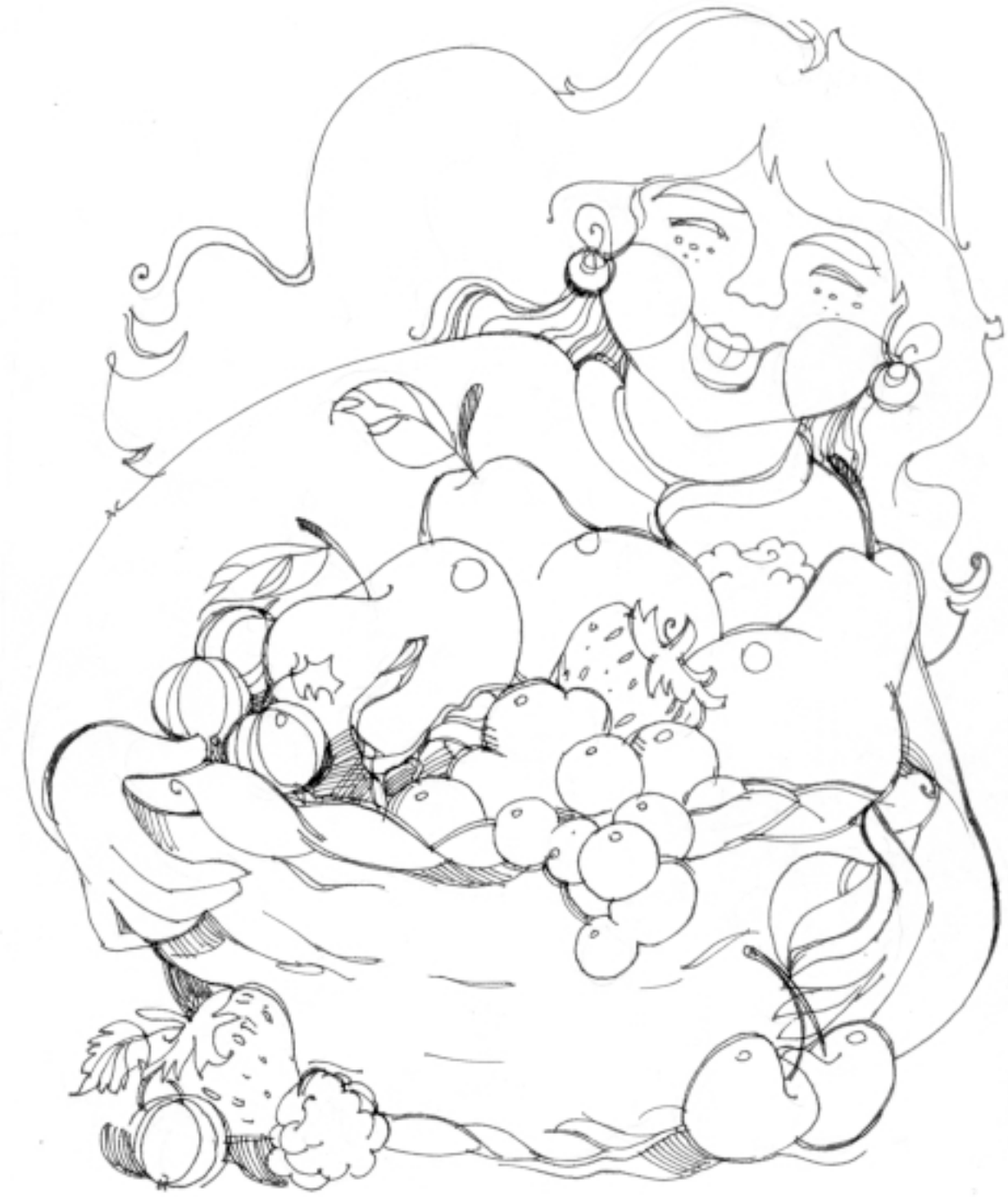

Mátyás király és a varga

Élt Buda várában egyszer egy szegény varga. Elhatározta, hogy varr egy parádés szép csizmát és elviszi a királynak ajándékba. Mikor a csizma elkészült, a karjára vette, és elindult vele a várba. Csakhogy a vár kapujában útját állotta az őr:

– Hova, hova, szegény varga?

– Mátyás király eleibe. Ezt a pár csizmát viszem neki ajándékba.

– Beeresztelek én, de csak egy feltétellel! – mondta az őr. – Amit a csizmáért kapsz, a felét nekem adod!

Mit tehetett a varga, megígérte, s ment tovább. Ám a király szobája előtt megint találkozott egy másik őrrel. Az is megállította, és mint a másik őr, ő is a felét kérte annak, amit majd a csizmáért kap. A varga neki is megajánlotta.

Végre bejutott a királyhoz, és odaadta a csizmát. Mátyás király úgy megörült, hogy mindjárt fel is próbálta! Hát a csizma ágy állott a lábán, mintha ráfestették volna!

– Mivel ajándékozzalak meg ezért a szép csizmáért? – kérdezte a király a vargát.

– Ha meg nem sértem, felséges királyatyám, száz botütést adjon nekem ajándékba.

A király nem akart hinni a fülének.

– Száz botütést kérsz Ezért a gyönyörű csizmáért?

– Én azt! – mondta a varga.

Csodálkozott a király, mert botot ugyan adományozott ő, nem is egyszer, de soha sem kérésre. Végezetül megvonta felséges vállát.

– Hát – mondta, –, ha neked ilyen furcsa gusztusod van, én nem bánom.

Szólt mindjárt az udvarmesternek, az meg a szolgáknak. A szolgák hozták a derest. Aztán jött négy hajdú, vígan, hogy ők majd elhegedülik a varga nótáját.

– No, öreg, feküdjön le! – biztatták.

– Nem engem illet a száz bot, felséges királyatyám, – szólalt meg a varga –, hanem azt a két őrt, aki ide bebocsátott. Mivelhogy azok felét-felét kérték annak, amit a csizmáért kapok ajándékba. Megígértem nekik, nem rövidíthetem meg őket.

A hajdúk gyorsan deresre húzták a két őrt. Egyiknek is, másiknak is leszámolták az ötven botot.

A varga pedig kapott egy szakajtó aranyat a királytól.

Találós kérdések

Ha megfejtetted a találós kérdéseket, rajzold is le a megfejtéseket!

Akárhová elmehetek,
éjre szállást nem keresek.
Én mindenütt otthon vagyok –
másnak lakást sosem adok.
Mi az?

(ɐʇɐɔs)

Hófehér a bundám nekem,
rózsaszínű a két szemem…
Bajszom is van, s két nagy fülem,
rájöttél-e, mi a nevem?
No, mi?

(ɹʎsnʞu)

Nem kaktusz és nem tűpárna…
Mi lehet hát?
Hisz van lába!...
No, mi lehet?
Ismeritek, gyerekek?
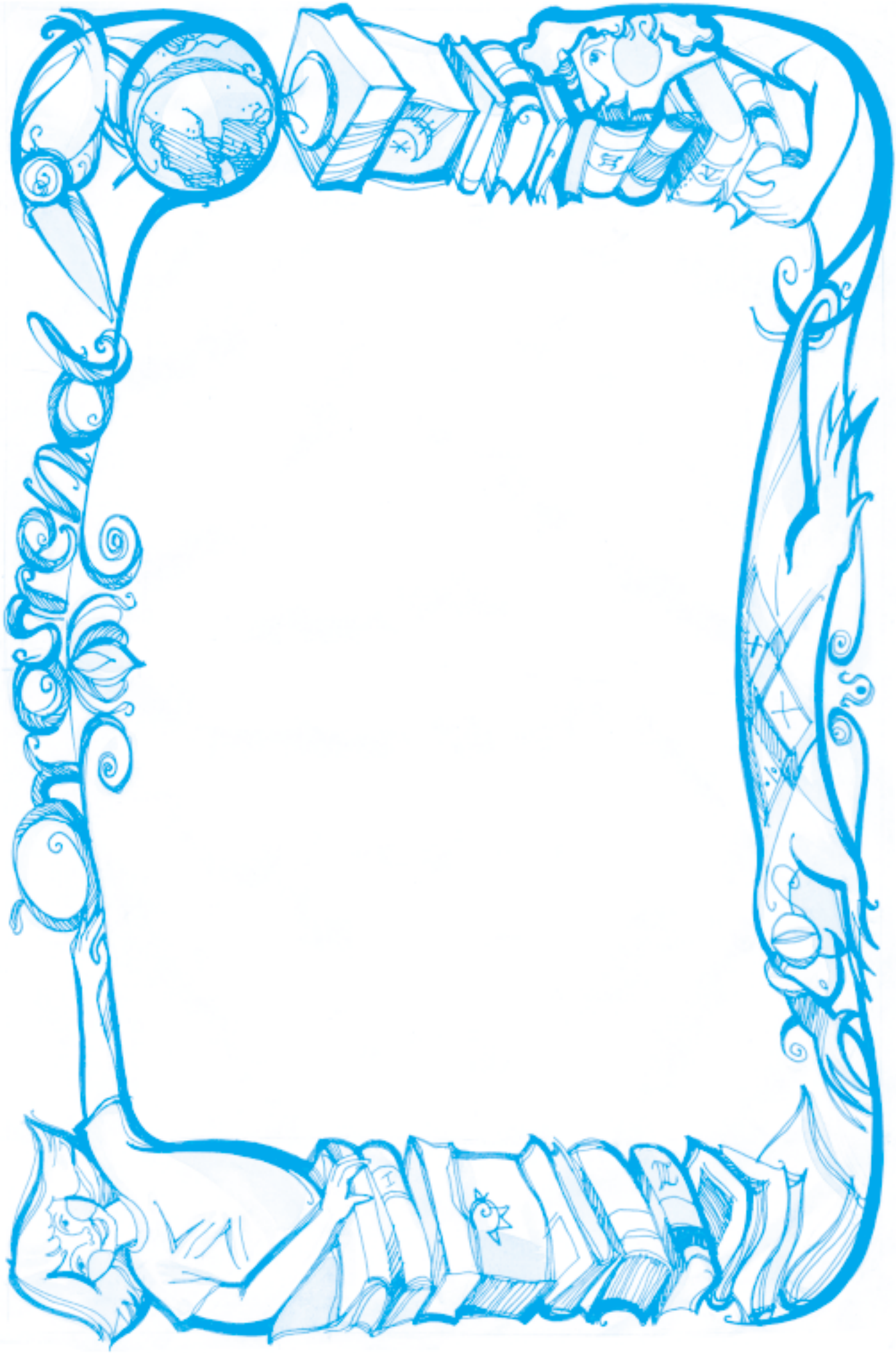
(ǫuzsɪpuɲs)